

พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

จิรัฏฐ์ ธูปหอม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

จิรัฏฐ์ ธูปหอม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหามกุฎราชวิทยาลัย

POLITICAL BEHAVIOR OF BUENG KHONG LONG PASSENGER SHIP BUSINESS, BUENG KHONG LONG DISTRICT, BUENG KAN PROVINCE

JIRUD THOOPHOM

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTST FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE

PROGRAM IN POLITICAL SCIENCE

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2025

COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

หัวข้อสารนิพนธ์	**พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ**
ชื่อนักศึกษา	**จิรัฏฐ์ ธูปหอม**
ชื่อปริญญา	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	**รัฐศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	**2568**
อาจารย์ที่ปรึกษา	**ดร.วีรนุช พรมจักร์**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์:

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง)

อาจารย์ที่ปรึกษา .....

(ดร.วีรนุช พรมจักร์)

กรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรมกุล)

กรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์)

กรรมการ .....

(ดร.อาทิตย์ แสงเฉวก)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	**พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ**
ชื่อนักศึกษา	**จิรัฏฐ์ ธูปหอม**
ชื่อปริญญา	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	**รัฐศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	2568
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	**ดร.วีรนุช พรมจักร์**

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร จำนวน 143 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson’s Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 91.61 มีอายุระหว่าง 46–55 ปี ร้อยละ 31.47 จบการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 33.57 มีรายได้ระหว่าง 30,001–40,000 บาท ร้อยละ 28.68 และประกอบกิจการเรือประเภทสำราญและกีฬา (เจ็ตสกี) ร้อยละ 38.46 โดยภาพรวมผู้ประกอบการมีพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง ด้านการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และต่ำสุดคือ ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมทางการเมือง พบว่า ระดับการศึกษา ($r = 0.231$, $p = 0.006$) และ ประเภทเรือ (เฉพาะด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง) ($r = 0.201$, $p = 0.040$) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่เพศ อายุ รายได้และสถานภาพทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการควรตระหนักถึงการใช้สิทธิเลือกตั้ง ศึกษาข้อมูลผู้สมัครและนโยบายก่อนตัดสินใจ สนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ เปิดใจยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม ตลอดจนสร้างเครือข่ายกลุ่ม

ผู้ประกอบการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยที่มีคุณภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางการเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ผู้ประกอบการเรือโดยสาร, บึงโขงหลง

ABSTRACT

Thematic Paper Topic	**Political behavior of bueng khong long passenger ship business, bueng khong long district, bueng kan province**
Student's Name	**Jirud Thoophom**
Degree Sought	**Master of Political Science**
Program	**Political Science**
Anno Domini	2025
Advisor	**Dr. Weeranuch Promjak**

This research aimed to examine the political behavior of boat operators in Bueng Khong Long District, Bueng Kan Province with four main objectives: (1) to investigate the personal characteristics of the respondents, (2) to analyze the levels of political behavior across different dimensions, (3) to identify the relationships between personal factors and political behavior, and (4) to propose appropriate guidelines for political expression in accordance with democratic principles. The sample consisted of 143 boat operators. Data were collected using questionnaires and analyzed through percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The findings revealed that most respondents were male (91.61%), aged between 46–55 years (31.47%), with an educational background of diploma or vocational certificate (33.57%). The majority had a monthly income between 30,001–40,000 baht (28.68%) and operated jet ski boats (38.46%). Overall, the respondents demonstrated a high level of political behavior Among the five dimensions, the highest mean score was found in political news monitoring followed by political support, political expression and political participation, while the lowest was political opinion acceptance

The correlation analysis indicated that education level ($r = 0.231$, $p = 0.006$) and type of boat (specifically in political opinion acceptance**)** ($r = 0.201$, $p = 0.040$) had statistically significant relationships with political behavior at the .05 level, whereas gender, age, income, and social status showed no significant correlations.

The study suggests that boat operators should recognize the importance of participating in elections, critically evaluate candidates and their policies before making decisions, support political activities in constructive ways, respect differing opinions, utilize social media responsibly, and establish cooperative networks to enhance political participation both at the local and national levels. These practices will contribute to strengthening democratic development with quality and sustainability.

Keywords: Political behavior, Political participation, Boat operators, Bueng Khong Long

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีจากความช่วยเหลือของหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง อันเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาททั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรมในการศึกษาระดับปริญญาโท

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ดร.วีรนุช พรมจักร์ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ และ ดร.อาทิตย์ แสงเฉวก อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ที่ได้สละเวลาดูแล เอาใจใส่ ให้กำลังใจและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย ผู้วิจัยทราบซึ้งในพระคุณของอาจารย์และกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ รองศาตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรเชษฐ์ โทอื้นและผู้ช่วยศาตราจารย์ ดร.ศตวรรษ สงกาผัน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ประกอบการเรือโดยสารในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นักพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ ทุกท่านที่สละเวลาให้ข้อมูลประสบการณ์และความคิดเห็นอันทรงคุณค่าเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองซึ่งเป็นแกนหลักสำคัญในการสร้างองค์ความรู้และข้อเสนอแนะที่ปรากฏในงานวิจัยฉบับนี้

ขอกราบขอบคุณ บิดามารดา ผู้ให้กำเนิดและผลักดันให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นพากเพียรในการศึกษา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจอย่างต่อเนื่องเสมอมา และประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมใช้เป็นเครื่องสักการะบูชาคุณพระรัตนตรัย คุณบิดามารดาและคุณครูบาอาจารย์ทั้งหลาย

จิรัฏฐ์ ธูปหอม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ ..... ฉ
ABSTRACT ..... ซ
กิตติกรรมประกาศ ..... ญ
สารบัญ ..... ฎ
สารบัญตาราง ..... ฐ
สารบัญรูปภาพ ..... ฑ
บทที่ 1 บทนำ 1
1.1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา 1
1.2. วัตถุประสงค์ 2
1.3. สมมติฐานการวิจัย 3
1.4. ขอบเขตการวิจัย 3
1.5. นิยามศัพท์เฉพาะ 4
1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 7
2.1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง 7
2.2. แนวคิดการเมืองภาคประชาชน 20
2.3. การแสดงออกทางการเมืองตามแนวพุทธ 26
2.4. บริบทพื้นที่วิจัย 30
2.5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 31
2.6. กรอบแนวคิดในการวิจัย 34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 35
3.1. วิธีดำเนินการวิจัย 35
3.2. ประชากร 36
3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 36
3.4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 37
3.5. การเก็บรวบรวมข้อมูล 38

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....39
4.1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....39
4.2. ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ.....42
4.3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระว่างปัจจัยกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ.....48
4.4. แนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ อย่างเหมาะสม.....49
4.5. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย.....50
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....52
5.1. สรุปผลการวิจัย.....53
5.2. อภิปรายผล.....56
5.3. ข้อเสนอแนะ.....61
บรรณานุกรม.....63
ภาคผนวก.....68
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย.....69
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....73
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....80
ภาคผนวก ง ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม.....82
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย.....85
ประวัติผู้เขียนสารนิพนธ์.....88

มหามกุฏราชวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 สังเคราะห์แนวคิดและการประยุกต์ 19
ตารางที่ 2.2 การสังเคราะห์ “หลักพุทธธรรมกับการแสดงออกทางการเมือง” 29
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบ 39
ตารางที่ 4.2 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึง โขงหลง จังหวัดบึงกาฬ รายด้านและโดยรวม 42
ตารางที่ 4.3 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึง โขงหลง จังหวัดบึงกาฬ 43
ตารางที่ 4.4 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง 44
ตารางที่ 4.5 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง 45
ตารางที่ 4.6 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึง โขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง 46
ตารางที่ 4.7 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึง โขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง 47
ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson’s Correlation) 48

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....34
ภาพประกอบ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย 50

มหามกุฎราชวิทยาลัย

บทที่ 1
บทนำ

1.1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดเจตนารมณ์สำคัญในการปฏิรูปการเมือง โดยเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น รวมทั้งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎี “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Democracy) ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง (Pateman, 1970) ซึ่งทำให้ "พลเมือง" ไม่เพียงแต่เป็นผู้รับผลประโยชน์จากการปกครอง แต่ยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ

พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนถือเป็นดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย (Verba, Schlozman, & Brady, 1995) เนื่องจากสะท้อนทั้งการรับรู้ การแสดงออก และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การติดตามข่าวสาร หรือการเคลื่อนไหวเพื่อผลักดันนโยบายสาธารณะ งานศึกษาด้านพฤติกรรมทางการเมืองยังช่วยอธิบายปัจจัยกำหนดที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน และเปิดเผยพลวัตทางอำนาจในสังคม (Easton, 1965; Almond & Verba, 1963)

การที่ผู้ประกอบการเรือโดยสารมีความสนใจทางการเมืองทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น แสดงให้เห็นถึงพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสาธารณะกับการดำรงชีพของประชาชน นโยบายด้านการท่องเที่ยว การสาธารณสุข การเงิน หรือแม้แต่สิ่งแวดล้อมล้วนส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้ประกอบการกลุ่มนี้ การตัดสินใจของรัฐในแต่ละนโยบายจึงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและโครงสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างสำคัญ (Easton, 1965; Dahl, 1998)

อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นและขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยมี “บึงโขงหลง” เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวและการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น การพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดการรวมตัวของผู้ประกอบการเรือโดยสารเพื่อจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบการซึ่งมีเป้าหมายในการเรียกร้องให้ภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของพื้นที่ ทั้งด้านการจัดตั้งท่าเรือโดยสาร จุดบริการนักท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการขยะ (จิตติพันธุ์ & ศุภศักดิ์, 2565) การรวมกลุ่มดังกล่าวสะท้อนถึง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการเรียกร้องผลประโยชน์และความเป็นอยู่ที่เหมาะสมตามหลักสิทธิพลเมือง

กรณีของผู้ประกอบการเรือโดยสารที่บึงโขงหลง ความจำเป็นในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากกลุ่มนี้มิใช่เพียงผู้ให้บริการด้านการคมนาคมทางน้ำ แต่ยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจฐานรากและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นโยบายด้านการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนผู้ประกอบการล้วนส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อวิถีชีวิตและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของพวกเขา ดังนั้น การทำความเข้าใจพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการกลุ่มนี้จะช่วยให้สามารถประเมินได้ว่าพวกเขามีการปรับตัวและตอบสนองต่อโครงสร้างนโยบายอย่างไร และสามารถพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสารในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ อย่างเหมาะสม

1.2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ อย่างเหมาะสม

1.3. สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬอยู่ในระดับใด

2. ปัจจัยส่วนบุคคล

- เพศต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกัน

- อายุต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกัน

- ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกัน

- สถานภาพทางสังคมต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกัน

- รายได้ต่อเดือนต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกัน

- ประเภทเรือของผู้ประกอบการต่างกันมีระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬเป็นอย่างไร

1.4. ขอบเขตการวิจัย

การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ เพื่อให้ทราบถึงการแสดงออกทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

1.4.1 ด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชักชวนบุคคลอื่นไปเลือกตั้ง การรับฟังการปราศรัยหาเสียง การช่วยพรรคการเมืองหรือนักการเมืองหาเสียง การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองทั้งการเห็นด้วยและการคัดค้าน การมีความสัมพันธ์ติดต่อกับนักการเมืองและการติดตามข่าวสารทางการเมือง

1.4.2 ด้านประชากร

ด้านประชากรในการวิจัยนี้เป็นกลุ่มผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬซึ่งเป็นเจ้าของเรือโดยสารและประกอบกิจการเดินเรือโดยสารในบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 143 คน

1.4.3 ด้านพื้นที่

การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำวิจัยในพื้นที่ อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

1.5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกโดยการกระทำและคำพูดที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การใช้อำนาจ การจัดสรรผลประโยชน์และทรัพยากรในสังคม ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยหมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่มีความโดดเด่นมากที่สุด ประกอบด้วย 1) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 2) การชักชวนบุคคลอื่นไปเลือกตั้ง 3) การรับฟังการปราศรัยหาเสียง 4) การช่วยพรรคการเมืองหรือนักการเมืองหาเสียง 5) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองทั้งการเห็นด้วยและการคัดค้าน 6) การมีความสัมพันธ์ติดต่อกับนักการเมือง และ 7) การติดตามข่าวสารทางการเมือง

1.5.2 ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกเชิงถ้อยคำหรือการสื่อสารของ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการอภิปราย แสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมาย บุคคลทางการเมืองหรือการบริหารงานของรัฐ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การสนทนาในชุมชน การใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือเวทีสาธารณะ

1.5.3 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง หมายถึง ระดับความใส่ใจ ความถี่ และความต่อเนื่องที่ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ใช้ในการรับรู้ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ การรับชมโทรทัศน์หรือการติดตามผ่านสื่อออนไลน์ ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลจากการประชุม การเสวนาและกิจกรรมสาธารณะ ซึ่งสะท้อนถึงความตื่นตัวทางการเมืองและการรับรู้ต่อสถานการณ์บ้านเมือง

1.5.4 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬที่มุ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับกระบวนการทางการเมือง เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมประชุมชุมชนหรือกิจกรรมทางการเมือง การเข้าร่วมชุมนุมหรือรณรงค์ การเสนอความคิดเห็นต่อหน่วยงานรัฐ หรือการจัดตั้งกลุ่มเพื่อผลักดันประเด็นสาธารณะในท้องถิ่น

1.5.5 ด้านการสนับสนุนทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ แสดงออกในเชิงสนับสนุนต่อบุคคล พรรคการเมืองหรือนโยบาย เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคการเมือง การบริจาคเงินหรือทรัพยากรเพื่อกิจกรรมทางการเมือง การช่วยเผยแพร่ข้อมูลหรือประชาสัมพันธ์เชิงสนับสนุน ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับนโยบายของรัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

1.5.6 ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง หมายถึง ทัศนคติและการเปิดกว้างของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ในการรับฟัง เคารพและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองของบุคคลหรือกลุ่มอื่น ๆ ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนหรือสังคม โดยไม่ใช้ความรุนแรงหรือการกีดกันในการแสดงออกซึ่งสะท้อนถึงวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

1.5.7 ผู้ประกอบการเรือโดยสาร หมายถึง ผู้มีชื่อเป็นเจ้าของเรือตามที่ใบอนุญาตใช้เรือระบุไว้ ตามเอกสารที่ขอจดทะเบียนไว้ ตามมาตรา 137 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 (2456, 5 สิงหาคม ,หน้า 114) และตามมาตรา 7 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติเรือไทย พระพุทธศักราช 2481 (2456 ,10 เมษายน ,หน้า 3 - 4) อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

1.5.8 เรือโดยสาร หมายถึง เรือที่บรรทุกคนโดยสารเกินสิบสองคน โดยอนุโลมตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 (2456 ,5 สิงหาคม ,หน้า 114) อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

1.5.9 สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาหนองคาย หมายถึง สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาหนองคาย ตั้งอยู่เลขที่ 526 ม.8 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000 เบอร์โทร 042411723 สังกัดกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมเจ้าท่าในกระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2495 โดยแบ่งส่วนราชการกรมเจ้าท่าออกเป็นสำนักงานเลขานุการกรมประกอบด้วย แผนกสารบรรณ แผนกคลัง แผนกสถิติและแผนกยานพาหนะ กองตรวจท่า กองนำร่อง กองตรวจเรือ กองทะเบียนเรือ หน่วยงานภูมิภาค แบ่งเป็น เจ้าท่าภาค เจ้าท่าจังหวัด

1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อได้ทราบถึงพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

2. เพื่อได้ทราบถึงการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

3. ได้รูปแบบการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่เหมาะสม

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

2.1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง

2.2. แนวคิดการเมืองภาคประชาชน

2.3 การแสดงออกทางการเมืองตามแนวพุทธ

2.4 บริบทพื้นที่วิจัย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นประเด็นสำคัญที่สะท้อนพลวัตความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม และถือเป็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย การศึกษาพฤติกรรมดังกล่าวช่วยให้เข้าใจว่าประชาชนมีวิธีคิด การรับรู้และการกระทำต่อกิจกรรมทางการเมืองอย่างไร รวมถึงเหตุผลหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำนั้น ๆ นักรัฐศาสตร์จำนวนมากมองว่า “ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์” มิได้ขึ้นอยู่เพียงกับโครงสร้างทางการเมืองที่ดี แต่ยังขึ้นกับการมีส่วนร่วมและการแสดงออกของพลเมือง (Dahl, 1998; Pateman, 1970)

ในเชิงประวัติศาสตร์ แนวคิดเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะผลงานของ Almond และ Verba (1963) ที่ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) และเชื่อมโยงกับพฤติกรรมของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย งานวิจัยต่อมาขยายความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางสังคม เศรษฐกิจ แรงจูงใจเชิงจิตวิทยา หรือบทบาทของสื่อสารมวลชน (Verba, Schlozman, & Brady, 1995; Norris, 2000)

ดังนั้น การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับงานวิจัยนี้ เพราะจะช่วยอธิบายรูปแบบการแสดงออกทางการเมืองของ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่มีทั้งการแสดงความคิดเห็น การติดตามข่าวสาร การมี

ส่วนร่วม การสนับสนุนและการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำความเข้าใจมิติทางทฤษฎีเหล่านี้จะเป็นฐานสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์และการสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายในบทต่อไป

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมทางการเมือง

คำว่า พฤติกรรม (Behaviors) หมายถึง การกระทำต่างๆ ของมนุษย์ทั้งทางด้านจิตใจซึ่งไม่สามารถสังเกตได้และด้านการแสดงออกซึ่งสามารถสังเกตได้ซึ่งการกระทำทั้งสองชนิดเกิดจากการควบคุมหรือสั่งการของระบบประสาทส่วนกลางคือ สมองและไขสันหลัง (ฤกษ์ชัย คุณูปการ, 2545) จำแนกพฤติกรรมมนุษย์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. พฤติกรรมภายนอกหรือการแสดงออกของมนุษย์ (Overt Behaviors) หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกด้านกิริยาท่าทางต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น การเดิน การพูด การเล่น การแสดงสีหน้าและกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งบุคคลสามารถใช้เป็นสื่อหรือสัญญาณในการสื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ชนิดแรกคือพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสโดยตรง เรียกว่า พฤติกรรมโมลาร์ (Molar Behavior) เช่น การเดิน การนั่ง การพูด เป็นต้น ชนิดที่สองคือพฤติกรรมภายนอกที่ไม่สามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสโดยตรง แต่สามารถสังเกต ได้ด้วยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่า พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior) เช่น การเต้นของหัวใจ การย่อยอาหารของกระเพาะ การตรวจคลื่นสมอง การตรวจหาปริมาณน้ำตาลในเลือด เป็นต้น ทั้งพฤติกรรมโมลาร์และพฤติกรรมโมเลกุล มีลักษณะเป็นรูปธรรม สามารถวัดหรือนับจำนวนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการอธิบาย หรือทำนายพฤติกรรมภายในของบุคคลได้

2. พฤติกรรมภายในหรือจิตใจของมนุษย์ (Invert Behaviors) หมายถึง ความคิด ความรู้สึก จินตนาการและคำศัพท์อื่น ๆ ทางด้านจิตวิทยา เช่น การรับรู้ เจตคติ อารมณ์ ความจำหรือประสบการณ์ เป็นต้น พฤติกรรมภายในมีลักษณะเป็นนามธรรมซึ่งไม่สามารถสังเกตได้ด้วยตาเปล่าหรือเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ ตัวอย่าง พฤติกรรมภายในซึ่งเกิดจากการสั่งการของสมอง เช่น สมองส่วนที่เรียกว่า คอร์เทก (Cortex) จะทำหน้าที่ควบคุมการเรียนรู้ การให้เหตุผล และ การมีวิจารณญาณ (เมธาวี อุดมธรรมานุภาพ, 2544) สมองส่วนที่เรียกว่า ระบบลิมปิค (Limbic System) ประกอบด้วย ต่อมไฮโปทา-ลามัส (Hypothalamus) ฮิปโปแคมปัส (Hippocampus) และอมิกดาลา (Amygdala) จะทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมทางด้านจิตวิทยา เช่น แรงจูงใจ อารมณ์ ความจำและความต้องการทางเพศ (พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์, 2527)

ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมภายในกับพฤติกรรมภายนอก นักจิตวิทยาศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์โดยมีความเชื่อว่า พฤติกรรมภายในเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอก กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งเร้าใดในทางบวกก็จะแสดงออกหรือแสดงกิริยาท่าทางโต้ตอบต่อสิ่งเร้านั้นในทางบวก ในทำนองเดียวกันเมื่อบุคคลมีความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งเร้าใดในทางลบก็จะแสดงกิริยาท่าทางโต้ตอบต่อสิ่งเร้านั้นในทางลบด้วยเช่นกัน เช่น คนที่คิดดีจะมีการประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี คนที่คิดชั่วจะมีการประพฤติปฏิบัติในทางชั่วหรือคนที่สบายใจมักจะยิ้มแย้มแจ่มใส ส่วนคนที่ทุกข์ใจมักจะเฉื่อยชาหรือซึมเศร้า เป็นต้น อย่างไรก็ตามการที่บุคคลแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งหลาย ๆ ครั้ง หรือถูกกดดันห้อมล้อมด้วยพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งหลาย ๆ ครั้ง การกระทำดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบให้ผู้นั้นมีความรู้สึกทางบวกหรือทางลบต่อพฤติกรรมดังกล่าวได้ เช่น ความใกล้ชิดสนิทสนมของหนุ่มสาว มีผลให้ทั้งสองฝ่ายมีความรู้สึกทางบวกต่อกัน (พอใจกันและกัน) และเปลี่ยนความสัมพันธ์จากการเป็นเพื่อนไปเป็นคู่รักได้หรือการประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง (ความรู้สึกทางบวก) ในทางตรงกันข้ามการประสบความผิดหวังอย่างต่อเนื่องทำให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (ความรู้สึก ทางลบ) ได้เช่นกัน

ฤกษ์ชัย คุณูปการ (2545) อธิบายความสัมพันธ์ของพฤติกรรมภายในกับพฤติกรรมภายนอกว่ามี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. พฤติกรรมภายในเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมปกติของมนุษย์มักจะเกิดจากการที่บุคคลมีความรู้สึก ความคิดหรือความต้องการขึ้นมาก่อน จากนั้นจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความรู้สึกนึกคิดหรือความต้องการดังกล่าว ดังคำสอนในพระพุทธศาสนาที่ว่า บุคคลมีจิตเป็นนายและมีกายเป็นบ่าว เช่น ความหิวทำให้บุคคลหาอาหารมารับประทาน หรือบุคคลไม่ต้องการเสื่อมเสียชื่อเสียงจึงประพฤติปฏิบัติตนตามกติกาสังคม นอกจากนั้นพฤติกรรมภายในกำหนดพฤติกรรมภายนอก ยังสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมไทย คือ คนที่คิดและไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงลงมือทำจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนที่มีเหตุผลหรือคนที่มีจิตสำนึกดี ส่วนคนที่ลงมือกระทำก่อนแล้วจึงคิดหาเหตุผลมาสนับสนุนการกระทำของตนว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องจะถูกสังคมประทับตราว่าเป็นคนไม่น่าไว้วางใจ ไม่ซื่อสัตย์หรือขาดจิตสำนึกที่ดี เป็นต้น แนวความคิดว่าพฤติกรรมภายในกำหนดพฤติกรรมภายนอก มักจะเป็นพื้นฐานความคิดของนักพัฒนาที่มุ่งเน้นแก้ปัญหาสังคม โดยมีความเชื่อว่าการพัฒนาความคิดและจิตสำนึกของบุคคลให้สูงขึ้น (พัฒนาคนให้เป็นคนดี) จะส่งผลให้สังคมได้รับการแก้ไขและพัฒนาไปในทางบวกและสมาชิกของสังคมมีชีวิตความเป็นอยู่ที่สงบสุข

2. พฤติกรรมภายนอกเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายใน มักจะเป็นพฤติกรรมที่ไม่ปกติ เช่น หลังจากบุคคลประสบอุบัติเหตุแล้วจึงเกิดความกลัวและคิดหาวิธีป้องกันอุบัติเหตุดังกล่าวหรือหลังจากบุคคลกระทำความผิดแล้วจึงสำนึกได้ว่าไม่ควรกระทำ ตลอดจนเมื่อบุคคลกระทำหรือถูก

กดดันให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้เขาเกิดความเคยชินและเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดจากไม่ยอมรับไปเป็นยอมรับ และเต็มใจปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกกดดันนั้น เช่น เมื่อบุคคลบริหารร่างกายอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้เกิดความเคยชินและมีจิตศรัทธาที่จะบริหารร่างกายต่อไปจนติดเป็นนิสัย ในทำนองเช่นเดียวกับในสมัยก่อนที่สังคมจะยกย่องคนที่มีความประพฤติดีและมีจิตใจโอบอ้อมอารี ซึ่งมีผลกดดันให้บุคคลในสมัยนั้นมุ่งมั่นประพฤติตนเป็นคนดี เพื่อให้เขาได้รับการยอมรับหรือการยกย่องจากสังคม เรียกว่า สภาพสังคมกดดันให้บุคคลมีความคิด ในทางที่ดีและประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี ในทางตรงข้ามในสังคมปัจจุบันสังคมเปลี่ยนไปยกย่องคนร่ำรวยและมีตำแหน่งทางสังคมสูงมากกว่าคนดีมีคุณธรรมจึงมีผลกดดันให้บุคคลในยุคปัจจุบันกระทำสิ่งต่างๆ เพื่อแสวงหาความร่ำรวยและตำแหน่งสูงทางสังคมที่สูงขึ้น เรียกว่า สภาพสังคมกดดันให้บุคคลมีค่านิยมด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจ เป็นต้น แนวความคิดว่า พฤติกรรมภายนอกเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายใน มักจะเป็นความคิดพื้นฐานของ นักจิตวิทยาสังคม นักบริหารจัดการ และนักพัฒนาที่มุ่งแก้ปัญหาสังคม โดยมีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงระบบหรือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มองค์กรและสังคมให้เอื้อประโยชน์ต่อเป้าหมายของกลุ่มองค์กรและสังคมจะเป็นเงื่อนไขนำที่มีผลกดดันให้บุคคลพัฒนาความคิด จิตสำนึก อุดมการณ์และพฤติกรรมให้สอดคล้องกับโครงสร้างหรือระบบที่เปลี่ยนแปลงไป

3. พฤติกรรมของมนุษย์เป็นกระบวนการต่อเนื่อง การแสดงพฤติกรรมชนิดใดชนิดหนึ่งของมนุษย์ มักจะเกิดจากการสลับกันอย่างต่อเนื่องของ พฤติกรรมภายในกำหนดพฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายนอกกำหนดพฤติกรรมภายใน เช่น พฤติกรรมไปเยี่ยมเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ เป็นกระบวนการต่อเนื่องระหว่างพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก สลับกันหลายขั้นตอน ดังนี้

(1) ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคิดถึงเพื่อนจึงเดินทางไปเยี่ยมเยียน (พฤติกรรมภายในกำหนดพฤติกรรมภายนอก)

(2) ทั้งสองฝ่ายพูดคุยกันอย่างสนิทสนมทำให้คิดถึงกันมากขึ้น (พฤติกรรมภายนอกกำหนดพฤติกรรมภายใน)

(3) ยิ่งคิดถึงมากก็ยิ่งไปเยี่ยมเยียนเพื่อนบ่อยมากขึ้น (พฤติกรรมภายในกำหนดพฤติกรรมภายนอก)

จากตัวอย่างแสดงว่า เราสามารถวิเคราะห์และจำแนกพฤติกรรมไปเยี่ยมเพื่อนออกเป็น 3 ขั้นตอนที่มีความต่อเนื่องกันหรือเรียกว่า การศึกษาพฤติกรรมแบบแยกส่วนซึ่งในแต่ละขั้นตอนสามารถวิเคราะห์เหตุและผลได้ กล่าวคือ ขั้นที่ 1 ความคิดถึงเป็นสาเหตุให้เดินทางไปเยี่ยมเพื่อน ขั้นที่ 2 การพูดคุยอย่างสนิทสนมหรือความสนิทสนมเป็นเหตุให้เกิดความผูกพัน ขั้นที่ 3 ความผูกพันเป็นเหตุให้เกิดการเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ จากการวิเคราะห์เหตุผลในแต่ละขั้นตอน (พฤติกรรมที่ซับซ้อน) สรุปได้ว่าพฤติกรรมไปเยี่ยมเพื่อนอย่างสม่ำเสมอในครั้งนี้มีสาเหตุที่สำคัญ 3 ประการ 1) ความคิดถึง 2) ความสนิทสนม และ 3) ความผูกพัน เมื่อเราทราบสาเหตุของพฤติกรรมแล้ว เราก็

สามารถควบคุมไม่ให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวได้ เช่น ไม่ต้องการให้มีการเยี่ยมเยียนกันต่อไป เราก็ต้องทำให้ความคิดถึง ความสนิทสนม และความผูกพันของทั้งสองฝ่ายลดน้อยลงหรือหมดไป ในทำนองเดียวกันเราก็สามารถเสริมสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่น ถ้าต้องการให้มีการเยี่ยมเยียนกันและกัน เราก็ต้องทำให้ทั้งสองฝ่ายคิดถึงกันมีความสนิทสนมและความผูกพันซึ่งกันและกัน

พฤติกรรมทางการเมือง (Political behavior) หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนแสดงหรือกระทำโดยที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อการปกครองของประเทศ เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือองค์กรทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการรณรงค์การหาเสียง การอภิปรายหรือแสดงออกในปัญหาทางการเมือง รวมถึงการติดตามข่าวสารทางการเมือง ซึ่งลักษณะการแสดงพฤติกรรมที่ออกมาต่างกันในหลายระดับ เริ่มตั้งแต่ การสังเกตการณ์ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเข้าเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง

Almond และ Verba (1963) เสนอแนวคิด Political Culture ที่แบ่งวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ (1) วัฒนธรรมแบบจำกัด (Parochial) (2) วัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า (Subject) และ (3) วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม (Participant) ซึ่งเป็นรากฐานของการทำความเข้าใจพฤติกรรมทางการเมืองในแต่ละสังคม

Verba, Schlozman, & Brady (1995) พัฒนา Civic Voluntarism Model อธิบายว่าพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนขึ้นอยู่กับ ทรัพยากร (resources), แรงจูงใจ (motivation), และเครือข่ายการเกณฑ์ (recruitment networks)

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับต่างๆ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยพรรคการเมืองหาเสียง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเดินขบวนหรือการแสดงออกซึ่งการคัดค้านรัฐบาล การเลือกพรรคการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุด การเลือกอุดมการณ์ทางการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุด รวมไปถึงพฤษติกรรมของผู้นำการเมือง เป็นต้น พฤติกรรมทางการเมืองที่มีลักษระเด่น คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง

มนัส นพรัตน์ (2541) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกทางการเมือง ซึ่งการแสดงออกจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ทางการเมือง (Political socialization) หรือความสำนึกทางการเมืองของคนในชาติตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมือง (Political culture) และความสนใจของคนในชาติด้วย

ปัทมาภรณ์ จันทรคณา (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลและ/หรือกลุ่มบุคคลที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม เช่น พฤติกรรมของคณะรัฐมนตรี พฤติกรรมของสมาชิกสภา(แทนราษฎร พฤติกรรมการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทางการเมือง พฤติกรรมของสมาชิกพรรคการเมือง พฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์และพฤติกรรมของกลุ่มกดดันต่าง ๆ

ภาวิณี โพธิ์มั่น (2543) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองคือ การแสดงออกและความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของมนุษย์ เป็นพฤติกรรมตอบสนองต่อกระบวนการทางการเมืองที่มีอยู่ในแต่ละระบบการเมือง อีกนัยหนึ่ง พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเป็นการแสดงออกทางการเมืองอันเป็นผลมาจากความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของแต่ละบุคคลที่มีต่อ “ระบบการเมือง”

รุจิทรา สงวนพงษ์ (2543) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงการเมือง ไม่ว่าโดยความเห็น ศรัทธา หรือว่าด้วยการกระทำ

วัลลภ วิบูลย์กูล (2544) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมือง คือ การแสดงออกหรือไม่แสดงออกซึ่งการกระทำของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มต่อระบบการเมืองที่ดำรงอยู่ที่เกี่ยวกับเรื่องของอำนาจ ผลประโยชน์ และการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม

เมอร์ริมและกอสแนล (Merriam & Gosnell, 1924, pp. 132-135 อ้างถึงใน กมล ทองธรรมชาติ, 2540) ศึกษาถึงอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลเกี่ยวกับระดับการศึกษาอาชีพ รายได้และเพศ ที่มีต่อคะแนนเสียงเลือกตั้งผลการศึกษาพบว่ากลุ่มที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ มีความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมทางการเมืองคล้ายคลึงกัน

กอบชัย ทวีสุขเสถียร (2545) อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไว้ 2 ปัจจัย คือ 1.ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1) ระดับการศึกษามีอิทธิพลมากต่อการแสดงออก เนื่องจากการศึกษาทำให้บุคคลนั้นมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้นบุคคลที่มีความรู้มากมักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล 2) ความเชื่อของบุคคลมีอิทธิพลต่อการแสดงออก เนื่องจากบุคคลยอมรับข้อมูลหนึ่งที่อาจจะเกิดจากสติปัญญา เหตุผลหรือความศรัทธา ส่งผลให้เกิดการยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป อาทิ ความเชื่อในการนับถือศาสนา 3) สถานภาพทางสังคม เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (ascribed) กล่าวคือ การเกิดมาพร้อมกับข้อกำหนดจากผู้อื่นในสังคม อาทิ เพศสภาพ อัตลักษณ์ทางเพศ ในขณะที่สิ่งที่ หามาได้ภายหลัง (achieved) เป็นลักษณะที่บุคคลประสบความสำเร็จ อาทิ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพทางสังคมระดับน้อยไปจนถึงมากจึงมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของบุคคล กล่าวคือ สังคมมักคำนึงเฉพาะปัจจัยที่ติดตัวมาแต่กำเนิดในการตัดสินสถานภาพทางสังคมของบุคคล ดังนั้นจึงทำให้เกิดความเสมอภาคทางความคิดในสังคมน้อยตามไปด้วย 4) ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในหน้าที่หรือความรับผิดชอบซึ่งจะส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็น 2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ 1) การอบรมของครอบครัวมีอิทธิพลอย่างมากต่อการความคิดเห็นของ บุคคล กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการอบรมสั่งสอนตั้งแต่เด็กจากบิดามารดา พี่น้อง และญาติทั้ง ทางตรง และทางอ้อม เพื่อเรียนรู้และรับระเบียบวิธี กฎเกณฑ์ ค่านิยมต่าง ๆ ทางสังคม ส่งผลต่อ พฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กแตกต่างกันตามการอบรมของแต่ละครอบครัว 2) กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อบุคคลอย่างมาก เมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดมักต้องยอมรับหรือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น จนกระทั่งมี

ความเห็นคล้อยตามไปกับกลุ่มและสังคมนั้นด้วย 3) สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์วิทยุ โทรทัศน์ มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคลเนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถโน้มน้าวให้บุคคลมีความคิดเห็นได้ทั้ง ด้านบวกและด้านลบ

จากแนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมือง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนแสดงหรือกระทำโดยที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อการปกครองประเทศ เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือองค์กรทางการเมือง การมีความสัมพันธ์ติดต่อกับนักการเมือง การอภิปรายหรือการแสดงออกในปัญหาทางการเมือง รวมถึงการติดตามข่าวสารทางการเมืองซึ่งลักษณะการแสดงพฤติกรรมที่ออกมาต่างกันในหลายระดับ เริ่มตั้งแต่ การสังเกตการณ์ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเข้าเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง

2.2.2 พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมือง (Political Expression Behavior)

พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมือง หมายถึง การกระทำหรือท่าทีที่ประชาชนแสดงออกต่อกิจกรรมและกระบวนการทางการเมือง ทั้งในด้านความคิด การสื่อสาร การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนซึ่งเป็นตัวสะท้อนความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ มีพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองใน 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นมิติสำคัญของพฤติกรรมการเมืองที่สะท้อนถึงระดับความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย การแสดงความคิดเห็นไม่เพียงเป็นสิทธิพลเมืองขั้นพื้นฐานแต่ยังเป็นกลไกที่ทำให้รัฐบาลและผู้มีอำนาจต้องรับฟังเสียงของสังคม Almond และ Verba (1963) อธิบายว่า การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นองค์ประกอบหลักของ participant political culture ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพของประชาธิปไตยให้มีพลเมืองที่พร้อมมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมือง ขณะที่ Dahl (1998) เน้นว่าการวิพากษ์และตรวจสอบเชิงประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิด polyarchy หรือการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

Habermas (1989) เสนอแนวคิด public sphere ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะที่ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเสรีบนพื้นฐานของเหตุผล (rational-critical debate) การมีพื้นที่ดังกล่าวช่วยสร้างวัฒนธรรมการถกเถียงที่มีเหตุผล ซึ่งเป็นรากฐานของการตัดสินใจทางการเมืองที่โปร่งใส

นอกจากนี้ Inglehart (1997) ชี้ว่า การเปลี่ยนผ่านค่านิยมทางสังคมจากวัตถุนิยมสู่หลังวัตถุนิยม (materialist post-materialist values) ทำให้ประชาชนให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจฐานรากและอาชีพท้องถิ่น เช่น

ผู้ประกอบการเรือโดยสารที่ต้องพึ่งพานโยบายของรัฐในด้านการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ขณะที่ Norris (2000) อธิบายว่า ความก้าวหน้าของสื่อสารมวลชนและสื่อดิจิทัลได้เพิ่มโอกาสให้ประชาชนมีเวทีในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ส่งผลให้เกิด virtuous circle หรือวงจรที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ McCombs และ Shaw (1972) ที่เห็นว่าสื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดวาระทางการเมือง (agenda-setting) และส่งผลให้ประชาชนมุ่งแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่สื่อหยิบยกขึ้นมา

กล่าวโดยสรุป การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไม่เพียงแต่เป็นสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง หากแต่ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับรัฐ ทำให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองตระหนักถึงความต้องการของสังคม และช่วยเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

การติดตามข่าวสารทางการเมืองถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างความรู้และการตัดสินใจเชิงเหตุผลของพลเมือง การรับรู้ข่าวสารอย่างต่อเนื่องช่วยเพิ่มความเข้าใจในนโยบายของรัฐ กระบวนการทางการเมือง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนแต่ละกลุ่ม

Verba, Schlozman และ Brady (1995) อธิบายว่า “ข้อมูลและความรู้ทางการเมือง” เป็นหนึ่งในทรัพยากรหลัก (resources) ที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากขึ้น โดยผู้ที่เข้าถึงข่าวสารการเมืองอย่างเพียงพอมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงรุกมากกว่าผู้ที่ไม่รับรู้ข่าวสาร Zaller (1992) ชี้ให้เห็นว่าการมี *political awareness* หรือระดับการรับรู้การเมืองเป็นตัวกำหนดวิธีที่ประชาชนรับและตีความสารการเมือง ซึ่งจะสะท้อนออกมาในทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมือง

ในด้านบทบาทของสื่อ McCombs และ Shaw (1972) อธิบาย *Agenda-Setting Theory* ว่าสื่อมีส่วนสำคัญในการกำหนดประเด็นที่ประชาชนให้ความสนใจ กล่าวคือ สื่อมิได้บอกประชาชนว่าคิดอย่างไร แต่บอกว่าควรคิดเรื่องใด ในขณะที่ Eveland (2004) ชี้ว่า “การผสมผสานแหล่งข่าวสาร” (*mix of attributes*) และการไตร่ตรองเนื้อหาจากหลายมุมมอง จะช่วยยกระดับการเรียนรู้ทางการเมืองและกระตุ้นการมีส่วนร่วม

Delli Carpini และ Keeter (1996) ยังเน้นว่า ความรู้ทางการเมืองมิได้เกิดขึ้นเอง แต่ขึ้นกับระดับการเปิดรับข่าวสารอย่างต่อเนื่องและคุณภาพของแหล่งข่าวสารที่ประชาชนเลือกติดตาม หากประชาชนขาดการติดตามข่าวสาร ก็จะมีผลกระทบโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง Prior (2007) เสริมว่า ในยุคที่สื่อมีทางเลือกมาก (*high-choice media environment*) ผู้ที่เลือกเสพสื่อบันเทิงแทนการเมืองมักมีความรู้ทางการเมืองต่ำลงและมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มที่เลือกติดตามข่าวการเมือง

ในมุมมองของ Norris (2000) การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างต่อเนื่องทำให้เกิด “วงจรคุณธรรม” (*virtuous circle*) คือ การที่ข่าวสารทางการเมืองช่วยสร้างความตระหนักรู้ ความรู้ และแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วม ส่งผลให้ประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

เมื่อประยุกต์กับผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ การติดตามข่าวสารการเมืองในหลายมิติ เช่น นโยบายด้านการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยทางน้ำ มาตรการสาธารณสุข รวมถึงการจัดการเศรษฐกิจท้องถิ่น ถือเป็นกลไกที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถ “ประเมินผลได้–เสีย” ของนโยบายและปรับท่าทีทางการเมืองได้เหมาะสม การติดตามข่าวสารอย่างรอบด้านจึงไม่เพียงเป็นการรับรู้เชิงข้อมูล แต่ยังเป็น “ทุนเชิงปัญญา” ที่ช่วยเพิ่มพลังต่อรองทางการเมืองของกลุ่มผู้ประกอบการในฐานะภาคประชาชนที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) เป็นหนึ่งในกลไกหลักของระบอบประชาธิปไตยที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชน โดยหมายถึงพฤติกรรมที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมประชุมชุมชน การรณรงค์ การชุมนุม หรือการเสนอความคิดเห็นเชิงนโยบาย

Milbrath และ Goel (1977) อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่กิจกรรมที่มีความเข้มข้นต่ำ เช่น การสนทนาและการติดตามข่าวสาร ไปจนถึงกิจกรรมที่มีความเข้มข้นสูง เช่น การประท้วงหรือการเคลื่อนไหวเชิงนโยบาย Pateman (1970) เน้นมิติด้านคุณค่า โดยเห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่เพียงสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบอบ แต่ยังช่วยปลูกฝังความรู้สึกเป็นเจ้าของ (*sense of ownership*) และหล่อหลอมทักษะพลเมือง (*civic skills*) ที่ทำให้ประชาชนสามารถเป็นทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง

ในมิติทางโครงสร้าง Easton (1965) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเปรียบเสมือน “ปัจจัยป้อนเข้า” (*input*) ของระบบการเมือง ซึ่งหากประชาชนมีการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ระบบจะได้รับความชอบธรรมและดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ในทำนองเดียวกัน Civic Voluntarism Model ของ Verba, Schlozman และ Brady (1995) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้จริงหากประชาชนมี 3 เงื่อนไข ได้แก่ (1) ทรัพยากร (resources) เช่น เวลา เงิน ความรู้ (2) แรงจูงใจ (psychological engagement) เช่น ความสนใจ ความเชื่อว่าการกระทำของตนมีความหมายและ (3) เครือข่ายการชักชวน (recruitment networks) เช่น ครอบครัว เพื่อน หรือกลุ่มทางสังคมที่เชื่อมโยงกัน

Rosenstone และ Hansen (1993) เสริมว่า การมีส่วนร่วมไม่ได้เกิดขึ้นโดยสมัครใจเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับการระดม (*mobilization*) โดยพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์หรือองค์กรชุมชน ซึ่งทำให้ประชาชนจำนวนมากที่อาจไม่สนใจการเมืองแต่เดิม เข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมได้ นอกจากนี้ Teorell, Torcal และ Montero (2007) แยกมิติการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมเชิงสถาบัน (*institutionalized participation*) เช่น การเลือกตั้ง และ (2) การมีส่วนร่วมที่อยู่นอกสถาบัน (*non-institutionalized participation*) เช่น การรณรงค์ การชุมนุมและการเคลื่อนไหวทางสังคม รวมถึงการมีส่วนร่วมที่เน้นเฉพาะประเด็น (issue-based participation)

Putnam (1993) ยังเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมกับทุนทางสังคม (*social capital*) โดยระบุว่า ชุมชนที่มีความไว้เนื้อเชื่อใจและมีเครือข่ายความร่วมมือสูงจะเอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ขณะที่ Dalton (2008) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมในสังคมสมัยใหม่เปลี่ยนไปจากการเมืองแบบเชิงพรรคการเมือง (party politics) ไปสู่การเมืองที่มีพลเมืองวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้น (critical citizens) ซึ่งมุ่งเน้นประเด็นเฉพาะ เช่น สิ่งแวดล้อม ความยั่งยืน หรือสิทธิมนุษยชน

เมื่อประยุกต์กับบริบทของ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจปรากฏในหลายรูปแบบ ได้แก่

- การใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่สะท้อนผลประโยชน์ของชุมชน
- การเข้าร่วมประชุมหรือเวทีรับฟังความคิดเห็นที่จัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การรวมกลุ่มกันยื่นข้อเสนอเชิงนโยบาย เช่น การจัดทำท่าเรือปลอดขยะ หรือมาตรการด้านความปลอดภัยนักท่องเที่ยว
- การเข้าร่วมกิจกรรมของภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

พฤติกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ของผู้ประกอบการเรือโดยสารไม่ใช่เพียงการตอบสนองต่อระบบ แต่เป็นการสร้างแรงกดดันเชิงบวกต่อรัฐ เพื่อให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่

4) ด้านการสนับสนุนทางการเมือง

การสนับสนุนทางการเมือง (Political Support) เป็นมิติสำคัญที่สะท้อนทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนที่แสดงออกในเชิงบวกต่อบุคคล พรรคการเมือง สถาบันหรือแม้กระทั่งระบอบการปกครอง โดยอาจอยู่ในรูปของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การช่วยหาเสียง การบริจาคเงินหรือทรัพยากร การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิงสนับสนุน ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับนโยบายสาธารณะ

ในระดับทฤษฎี Downs (1957) อธิบายผ่านกรอบ rational choice ว่าพลเมืองจะตัดสินใจสนับสนุนทางการเมืองโดยการชั่งน้ำหนักระหว่างต้นทุนและผลประโยชน์ หากเห็นว่าผลประโยชน์ที่ได้รับมากกว่าต้นทุนที่เสียไป ก็จะมีแนวโน้มสนับสนุนพรรคการเมือง หรือนโยบายที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนเอง

Easton (1975) ขยายความหมายของ “การสนับสนุน” โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. Specific Support คือการสนับสนุนที่เกิดจากการประเมินผลการทำงานของรัฐบาลหรือผู้นำในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ความพอใจในนโยบายที่ดำเนินการแล้ว

2. Diffuse Support คือการสนับสนุนในเชิงระบอบหรือกระบวนการที่มีความคงทน เช่น การเชื่อมั่นในหลักการประชาธิปไตยหรือสถาบันการเมือง แม้ว่าจะไม่พอใจการทำงานของรัฐบาลชุดใดชุดหนึ่งก็ตาม

Norris (1999) อธิบายว่าในสังคมสมัยใหม่มักพบปรากฏการณ์ “critical citizens” หรือ “พลเมืองที่วิจารณ์มากขึ้นแต่ยังคงสนับสนุนระบอบ” ซึ่งหมายถึง แม้ประชาชนจะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลหรือผู้ดำรงตำแหน่ง แต่ยังคงยึดมั่นและสนับสนุนระบบประชาธิปไตย ขณะที่ Inglehart (1997) และ Dalton (2008) ชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมจาก “วัตถุนิยม” ไปสู่ “หลังวัตถุนิยม” ทำให้รูปแบบการสนับสนุนทางการเมืองไม่ได้มุ่งแค่ผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ แต่ขยายไปสู่ประเด็นคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม ความยั่งยืน และสิทธิเสรีภาพ

ในระดับปฏิบัติ Rosenstone และ Hansen (1993) เสริมว่า การสนับสนุนทางการเมืองไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ต้องอาศัยกระบวนการ “การระดม” (*mobilization*) และการชักชวนจากเครือข่ายทางการเมือง พรรคการเมือง องค์กร หรือแม้แต่กลุ่มผลประโยชน์ในท้องถิ่น การมีโครงสร้างสนับสนุนเหล่านี้ช่วยให้ประชาชนจำนวนมากตัดสินใจเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง

เมื่อประยุกต์กับ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ การสนับสนุนทางการเมืองอาจปรากฏในหลายรูปแบบ เช่น

- การสนับสนุนนโยบายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท่าเรือ การจัดระเบียบนักท่องเที่ยว และการจัดการสิ่งแวดล้อม

- การเข้าร่วมกิจกรรมที่ภาครัฐจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- การร่วมมือกับนโยบายด้านความปลอดภัยนักท่องเที่ยวและมาตรการสาธารณสุข

- การเผยแพร่และสนับสนุนข้อมูลเชิงบวกต่อโครงการฟื้นฟูบึงโขงหลงผ่านเครือข่ายชุมชนและสื่อสังคมออนไลน์

พฤติกรรมเหล่านี้สะท้อนว่า “การสนับสนุนทางการเมือง” ของผู้ประกอบการเรือโดยสารมิใช่เพียงการตอบสนองต่อผลประโยชน์เฉพาะหน้า แต่ยังเป็นการหนุนเชิงนโยบายที่มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะและการพัฒนาเศรษฐกิจท่องเที่ยวของพื้นที่อย่างยั่งยืน

5) ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง

การยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง (Political Tolerance/Acceptance of Political Opinions) ถือเป็นแก่นสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเพราะสะท้อนถึงการอยู่ร่วมกันของคนที่มีทัศนะ ความเชื่อและผลประโยชน์ที่แตกต่างกันในสังคม การยอมรับดังกล่าวมิใช่เพียงการไม่ต่อต้าน แต่รวมถึงการเคารพสิทธิ เสรีภาพและการแสดงออกของผู้อื่นในทางการเมืองด้วย

Almond และ Verba (1963) อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบ “ผู้มีส่วนร่วม” (*participant political culture*) ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ความอดกลั้น (tolerance) ต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งเป็นเงื่อนไขให้พลเมืองสามารถถกเถียงกันบนเวทีสาธารณะโดยไม่ใช้ความรุนแรง ขณะที่ Dahl (1998) เสนอแนวคิด *polyarchy* ซึ่งถือว่าการยอมรับความเห็นต่างเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบการเมืองแบบพหุนิยมสามารถดำรงอยู่ได้

Sullivan, Piereson และ Marcus (1982) ศึกษา “ความอดกลั้นทางการเมือง” (political tolerance) โดยวัดว่าประชาชนยอมให้ “คู่เห็นต่าง” มีสิทธิในการพูด การรวมกลุ่ม และการชุมนุมมากเพียงใด งานของพวกเขาชี้ว่า ระดับความอดกลั้นเป็นตัวสะท้อนความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย ในทำนองเดียวกัน Gibson (2006) อธิบายว่าความอดกลั้นคือกลไกที่ทำให้สังคมสามารถป้องกันความขัดแย้งทางการเมืองไม่ให้ลุกลามเป็นความรุนแรง

ในเชิงปรัชญาการเมือง Rawls (1993) เสนอแนวคิด *Political Liberalism* ที่เน้นการอยู่ร่วมกันภายใต้ “เหตุผลสาธารณะ” (public reason) กล่าวคือ แม้พลเมืองจะมีโลกทัศน์หรือคุณค่าทางศีลธรรมที่แตกต่าง แต่สามารถหาหลักร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับได้เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ ขณะที่ Mutz (2006) พบว่าการเปิดรับเครือข่ายความคิดเห็นที่หลากหลายช่วยเพิ่มความเข้าใจและการยอมรับผู้อื่น ในทางกลับกัน Sunstein (2001) เตือนว่า “echo chambers” หรือการสื่อสารในกลุ่มปิด อาจลดความอดกลั้นและเพิ่มความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างฝ่าย

สำหรับบริบทของ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ การยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการต้องทำงานร่วมกันภายใต้ประเด็นที่อาจมีผลประโยชน์ต่างกัน เช่น เวลาการให้บริการ ค่าธรรมเนียมการใช้ท่าเรือ การจัดเขตปลอดกิจกรรม หรือมาตรการความปลอดภัย การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างและการใช้กลไกการถกเถียงเชิงเหตุผล จะช่วยลดความขัดแย้งภายในกลุ่มผู้ประกอบการและเพิ่มความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มเพื่อเจรจากับภาครัฐ ผลที่ได้ไม่เพียงทำให้เกิดการบริหารจัดการท้องถิ่นที่มีประสิทธิ ภาพ แต่ยังสร้างทุนทางสังคม (social capital) และความไว้วางใจซึ่งกันและกันในชุมชน

ตารางที่ 2.1 สังเคราะห์แนวคิดและการประยุกต์

มิติพฤติกรรมการเมือง	นักวิชาการหลัก	ใจความสำคัญทางทฤษฎี	การประยุกต์กับผู้ประกอบการเรือโดยสาร บึงโขงหลง
1. การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	Almond & Verba (1963); Dahl (1998); Habermas (1989); Inglehart (1997); Norris (2000); McCombs & Shaw (1972)	การแสดงความคิดเห็นเป็นแกนหลักของวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม, *public sphere* คือเวทีถกเถียงอย่างมีเหตุผล, สื่อมีบทบาทกำหนดวาระ	ผู้ประกอบการแสดงความเห็นเรื่องท่าเรือ สิ่งแวดล้อม นโยบายท่องเที่ยว ผ่านเวทีชุมชนและสื่อสังคมออนไลน์ เป็น “เสียงจากฐานราก” ต่อรัฐ
2. การติดตามข่าวสารทางการเมือง	Verba, Schlozman & Brady (1995); Zaller (1992); McCombs & Shaw (1972); Delli Carpini & Keeter (1996); Eveland (2004); Norris (2000); Prior (2007)	ข่าวสารคือทรัพยากรการเมือง, ระดับ *awareness* กำหนดทัศนคติ, สื่อสร้างวาระและกรอบรับรู้, การเสพข่าวจากหลายแหล่งเพิ่มการมีส่วนร่วม	ผู้ประกอบการติดตามนโยบายท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยทางน้ำ และมาตรการสาธารณสุขเพื่อประเมินผลดี–เสียต่ออาชีพและชุมชน
3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง	Milbrath & Goel (1977); Pateman (1970); Easton (1965); Verba et al. (1995); Rosenstone & Hansen (1993); Putnam (1993); Teorell, Torcal & Montero (2007)	การมีส่วนร่วมมีทั้งเชิงสถาบันและนอกสถาบัน, เสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของระบอบ, ต้องอาศัยทรัพยากรและเครือข่ายการระดม	ผู้ประกอบการเข้าร่วมประชุมท้องถิ่น จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย รวมกลุ่มผลักดันมาตรการ “ท่าเรือปลอดขยะ” และความปลอดภัยนักท่องเที่ยว
4. การสนับสนุนทางการเมือง	Downs (1957); Easton (1975); Norris (1999); Inglehart (1997);	สนับสนุนอธิบายได้ด้วย *rational choice* และแบ่งเป็น	ผู้ประกอบการสนับสนุนนโยบายท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัด

	Dalton (2008); Rosenstone & Hansen (1993)	specific/diffuse support, พลเมืองวิจารณ์แต่ยังหนุนระบอบ, ค่านิยมใหม่หนุนสิ่งแวดล้อม/คุณภาพชีวิต	ระเบียบท่าเรือ มาตรการความปลอดภัย และโครงการฟื้นฟูบึงโขงหลง เพื่อผลประโยชน์สาธารณะ
5. การยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง	Almond & Verba (1963); Dahl (1998); Sullivan, Piereson & Marcus (1982); Gibson (2006); Rawls (1993); Mutz (2006); Sunstein (2001)	ความอดกลั้นเป็นเงื่อนไขประชาธิปไตย, *polyarchy* ต้องมีพหุนิยม, การเปิดรับความเห็นต่างเพิ่มความเข้าใจ, echo chambers ลดการอดกลั้น	ผู้ประกอบการต้องรับฟังและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง เช่น ค่าธรรมเนียม เวลาเปิด–ปิด การใช้พื้นที่ เพื่อรักษาความร่วมมือและความไว้วางใจในกลุ่ม

2.2. แนวคิดการเมืองภาคประชาชน

การเมืองภาคประชาชน ความเป็นธรรมทางสังคม กับ ความเป็นธรรมทางกฎหมาย ไพสิฐ พาณิชย์กุล (2552) ได้กล่าวว่า การเมืองภาคประชาชนเป็นทั้งแนวความคิดและยุทธวิธีที่ถูกเสนอขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิรูปสังคม โดยมีสมมุติฐานว่า จุดเริ่มต้นที่จะต้องดำเนินการเสียก่อนก็คือ ระบบการเมือง ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้สูญเสียผลประโยชน์ สูญเสียอำนาจทั้งหลายใช้ระบบการเมืองมาทำให้การปฏิรูปถูกบิดเบือนไป เมื่อยุทธศาสตร์ในทางสังคมถูกกำหนดเช่นนี้ การเมืองภาคประชาชนจะเป็นจริงขึ้นมาได้นั้น ก็คือ จะทำอย่างไรที่จะทำให้คำว่า"ภาคประชาชน" ไม่ได้มีความหมายแต่เพียงนามธรรมจับต้องไม่ได้และมักจะถูกนำคำว่า "เพื่อส่วนรวม" หรือ "เพื่อประชาชน" ไปใช้อ้าง เพื่อดึงเอางบประมาณ ดึงเอาทรัพยากรต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์เฉพาะกลุ่ม การจะทำให้คำว่า "ภาคประชาชน" เป็นจริงขึ้นมา ทางหนึ่งที่จะเป็นไปได้ก็ต้องเปิดโอกาสให้เกิดการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ การแสดงออกดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทุน ข้อมูล เครือข่าย การจัดองค์กร ความรู้ ฯลฯ ทั้งหมดเหล่านี้จะเกิดขึ้นมาได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความเป็นกลุ่ม ความเป็นชุมชน การเกิดขึ้นของคำว่า"ภาคประชาชน"ทั้งในแง่ของความรับรู้และในแง่ของปฏิบัติการจริง นับว่าเป็นจังหวะและการมีเงื่อนไขในแง่ของความพร้อมทั้งในทางสำนึกทางการเมืองและวุฒิภาวะในทางการเมืองของสังคม บนลักษณะเฉพาะของสังคมไทยเองซึ่งอาจจะถือได้ว่าเป็นข้อได้เปรียบเมื่อเทียบกับพัฒนาการทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ ประเด็นในปัจจุบันต่อการพัฒนาประเทศที่สำคัญก็คือว่า การเมืองภาคประชาชนจะทำให้

เกิดระบบการเมือง ระบบกฎหมายและที่สำคัญก็คือ จะสร้างระบบกฎหมายที่ตั้งอยู่บนความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นได้อย่างไรและถ้าหากจะตั้งสติ วางทิศกำหนดเป้าโดยเอาความเป็น "ชุมชน" ซึ่งเป็นรากฐานของการเมืองภาคประชาชนเป็นตัวตั้งและลองทบทวนจากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน พอที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นภาพกว้างของพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นชุมชน ระบบการเมือง และระบบกฎหมาย ซึ่งมีนัยสำคัญต่อกระบวนการสร้างความเป็นธรรมในสังคมในลักษณะดังต่อไปนี้ 1.ก่อนมีรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน 2.หลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน 3. การไม่เคลื่อนไหวในสิทธิ

1. ก่อนมีรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ความคิดเกี่ยวกับเรื่องชุมชนเป็นที่ยอมรับแต่ในความเป็นจริงเท่านั้น ในทางกฎหมายแม้จะมีกฎหมายกล่าวถึงอยู่บ้าง แต่ก็ไม่มีนัยสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติแต่ในทางความเป็นจริง สำนึกและความคิดที่เกี่ยวกับความเป็นชุมชนได้มีการบ่มเพาะผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นเองอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ลักษณะการเกิดขึ้นดังกล่าว เป็นเพราะเห็นปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันจึงมีการรวมเป็นกลุ่มต่าง ๆ มากมาย และมีพัฒนาการพร้อมทั้งปฏิสัมพันธ์กับสังคมในด้านต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ผลของการรวมกลุ่มต่างๆดังกล่าว ทำให้เกิดการแก้ปัญหาไปได้ในระดับหนึ่ง ทำให้เกิดการจัดการในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ตั้งอยู่บนความต้องการของชุมชนแต่ก็ไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบราชการและในทางกฎหมาย จนกระทั่งมีการเรียกร้องให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ก็มีการเคลื่อนไหวและช่วยกันผลักดันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในรัฐธรรมนูญให้รับรองความเป็นชุมชนซึ่งถือเป็นสาระสำคัญในทางกฎหมาย

2. หลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

หลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญในปัจจุบัน มีการนำบทบัญญัติที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิชุมชนและสิทธิอื่น ๆ (เช่น สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการเข้าร่วมในการดำเนินของรัฐ) อันเป็นสิทธิในฐานะของปัจเจก แต่มีผลของการใช้สิทธิที่เป็นการเสริมความเป็นชุมชน ภายหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ทำให้สามารถประเมินภาพเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของแนวคิดที่ว่าด้วยความเป็นชุมชนได้ ดังต่อไปนี้

2.1 การเคลื่อนไหวผ่านทางโครงสร้างทางการเมืองการปกครอง การเคลื่อนไหวของความเป็นชุมชนที่เกิดจากฐานของปัญหา เช่น ปัญหาเรื่องความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาชนเผ่า ปัญหาเรื่องแรงงาน ฯลฯ มีการเคลื่อนไหวในความถี่ที่ค่อนข้างสูงเพื่อเรียกร้องให้เกิดการแก้ปัญหา การเคลื่อนไหวในแนวทางนี้ มีการแสดงออกถึงการใช้สิทธิว่าเป็นสิทธิในทางการเมืองของประชาชนหรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "การเมืองของพลเมือง" ซึ่งถูกสร้างขึ้นมาให้เป็นคู่ตรงกันข้ามกับการเมืองของนักการเมือง แนวคิดนี้แพร่หลายอย่างรวดเร็วในช่วงก่อน พ.ศ. 2540 และหลังจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีผลใช้บังคับ แนวคิดดังกล่าวนี้ก็ยิ่งกลายเป็นประเด็นที่ถูกนำไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ทั้งในแง่ที่เป็นอุดมการณ์ เป็นยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวในทาง

การเมืองและควรจะกล่าวไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่าด้วยกระแสของแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการเมืองภาคประชาชน ทำให้เกิดกลไกต่าง ๆ ที่ภาคประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมและเปิดเวทีสาธารณะ รวมถึงเวทีทางการเมืองในระดับต่าง ๆ อย่างมากมาย แต่อย่างไรก็ตาม แม้กลไกและเวทีในทางการเมืองจะเปิดมากขึ้น แต่ในที่สุดแล้วภายใต้การดำเนินการที่ต้องอิงอยู่กับหน่วยงานของรัฐจึงจำต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติกฎหมาย (ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป) จึงทำให้บรรดาข้อสรุปต่างๆที่เกิดขึ้นจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาก็ดี เพื่อทำให้เกิดบรรทัดฐานที่เป็นธรรมก็ดี จึงมิอาจที่จะนำไปสู่การแก้ไขได้ในที่สุด ดังนั้น ประเด็นปัญหาจึงอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรที่จะทำให้ โครงสร้างพื้นฐานในทางกฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติกฎหมายที่เปิดช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอยู่แล้ว ถูกนำมาใช้เพื่อทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนในเรื่องต่างๆดังต่อไปนี้ ประการแรกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางการเมืองในระดับชาติ ประการที่สองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประการที่สามสร้างนวัตกรรมใหม่ๆในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความหลากหลายของความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ประการที่สี่สร้างวัฒนธรรมในความสัมพันธ์เชิงอำนาจในระดับท้องถิ่นใหม่ ให้สอดคล้องกับระบบราชการบริหารแบบใหม่ ๆ กระบวนการในการนำเสนอและวิธีการอธิบายแนวความคิดที่ว่าด้วยการเมืองภาคประชาชนเท่าที่เป็นอยู่ ณ ขณะนี้ มีการอธิบายที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่า การอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดและอุดมการณ์ที่ว่าด้วยการเมืองของพลเมืองหรือการเมืองภาคประชาชนนั้นไม่ได้มีสถานภาพเป็นองค์ความรู้อยู่ในกระแสวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองและกฎหมายที่เป็นกระแสหลัก ดังนั้น เมื่อมีการกล่าวถึงปรากฏการณ์ที่เป็นเนื้อหาของการเมืองภาคประชาชนแล้วก็จะตกอยู่ในรูปแบบและชุดความคิดในทางวิชาการทางการเมืองการปกครองและกฎหมาย ดังเช่น คำอธิบายว่าด้วยกลุ่มผลประโยชน์ (interest group) กลุ่มกดดัน (pressure group) การประท้วง(mob) หรือผู้ที่กระทำผิดกฎหมายในข้อหาต่าง ๆ ที่ไปกระทบต่อความสงบ ฯลฯ ด้วยเหตุดังนั้น ภายหลังที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันใช้บังคับทั้งในทางการเมืองการปกครองและกฎหมาย(หากเคารพในหลักการที่ว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด กฎหมายต่าง ๆ ก็ดี การกระทำทั้งหลายขององค์กรต่าง ๆ ที่ใช้อำนาจรัฐจะขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญไม่ได้) ก็จะต้องเปลี่ยนวิธีการอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวเสียใหม่ แต่อย่างไรก็ตาม ณ เวลานี้ ได้มีความพยายามในการที่จะทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นซึ่งแตกต่างไปจากแนวทางกระแสหลักเดิม ๆ โดยอาจจะสรุปวิธีการอธิบาย ได้ดังนี้

1) อธิบายการเมืองภาคประชาชนว่าเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดอุดมการณ์การปกครองแบบประชาธิปไตย การอธิบายบนแนวทางนี้พยายามที่จะชี้ให้เห็นว่าประชาชนสามารถที่จะใช้สิทธิ เสรีภาพได้ในทางตรงหรือที่เรียกว่าประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) เช่น การที่ประชาชนใช้สิทธิในการเสนอกฎหมายก็ดีหรือการใช้สิทธิในการถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารระดับสูงก็ถือว่าเป็นการเมืองภาคประชาชนที่เข้าไปเคลื่อนไหวในโครงสร้างทางการเมืองในภาคที่เป็นทางการซึ่งในปัจจุบันก็ยังเป็นอุปสรรค ทั้งนี้เนื่องจากถึงที่สุดแล้ว กระบวนการในการตัดสินใจสุดท้ายก็ยังอยู่ที่การเมืองในระบบซึ่งก็คือ พรรคการเมืองและนักการเมืองต่าง ๆ

2) อธิบายการเมืองภาคประชาชนว่า การที่ประชาชนเข้าร่วมหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองที่เป็นทางการ หรือกล่าวให้ถึงที่สุดแล้ว ก็คือการเมืองภาคประชาชนคือประชาธิปไตยโดยผู้แทน (Representative Democracy) การที่ประชาชนเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การให้การสนับสนุนพรรคหรือผู้สมัคร การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นโครงสร้างของระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตามแนวทางการอธิบายระบบการปกครองของประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก ที่มีอิทธิพลทางความคิดทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมเป็นบทบาทของประชาชนที่พึงมีในระบบการเมือง

3) อธิบายการเมืองภาคประชาชนว่า การที่ประชาชนเข้าร่วมหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการชุมชนท้องถิ่น โดยการดึงเอากลุ่มที่ไม่เป็นทางการ (กลุ่มที่อยู่นอกโครงสร้างองค์กรทางการเมืองที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย) เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นไปตามส่วนหนึ่งของแนวคิดในการพัฒนาชุมชน ภายใต้แนวทางการปรับทิศทางของการกำหนดนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งประชาคมหมู่บ้าน หรือประชาคมตำบล ในกรณีเช่นนี้ก็เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งจากความพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ได้เข้าไปในช่องทางทางการเมือง ดังในแนวคิดที่อธิบายมาแล้วข้างต้น แต่จากนัยดังที่กล่าวมา ได้สะท้อนให้เห็นความหมายของ"การเมือง"ที่ขยายออกไปจากกรอบการมองการเมืองแบบเดิม ๆ ที่ครอบงำทางความคิดมาเป็นเวลานาน และลักษณะของพัฒนาการทางการเมืองในแนวทางนี้ เป็นการเข้าไปขยายพื้นที่สาธารณะ(พื้นที่ในทางการเมือง) ที่อยู่ในการครอบครองของระบบราชการและระบบอุปถัมภ์มาเป็นเวลานาน 4) การอธิบายการเมืองภาคประชาชนโดยอธิบายด้วยการให้ความหมายของการแสดงออกในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นจริงๆในบริบทสังคมไทย หรือที่เรียกกันในเวทีวิชาการปัจจุบันว่า ขบวนการเคลื่อนไหวใหม่ในทางสังคม (New Social Movements , NSM) การปรากฏตัวของการเคลื่อนไหวใหม่ในทางสังคมดังกล่าว เป็นสิ่งที่มีปรากฏในระดับโลก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา (แต่ก็มิได้หมายความว่าเป็นแนวคิดที่นำเข้า) การเคลื่อนไหวดังกล่าว ไม่ได้มีสถานะที่เป็นแนวคิด แต่เป็นความเคลื่อนไหวที่เกิดจากแรงกดดันในด้านต่าง ๆ และเป็นการเคลื่อนไหวที่เป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตและพยายามที่จะพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นซึ่งประจวบเหมาะกับการขยายตัวภายในของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีการเคลื่อนไหวมาอย่างต่อเนื่องและประกอบกับปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของโครงสร้างระบบราชการและระบบการเมืองที่ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้ จึงทำให้เกิดการเผชิญหน้ากัน

บ่อยครั้งมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวในแนวทางนี้ มีนัยที่สำคัญในแง่ของการสร้างสำนึกในทางการเมืองอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจาก กลไกทางการเมืองในระบบเดิมทั้งในทางความเป็นจริงและในการอธิบายทางวิชาการ พยายามที่จะสร้างทัศนะและสำนึกใหม่ในทางการเมืองให้กับประชาชน เพื่อให้เข้าใจและเห็นคล้อยไปกับระบบการเมืองการปกครอง ตามแนวคิดกระแสหลัก ตามระบบการเมืองประเทศต้นแบบ แต่ในขณะที่การเคลื่อนไหวใหม่ที่ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวเองในปัญหาที่ตนเองประสบได้เปลี่ยนทัศนะ เปลี่ยนความคิดต่อระบบการเมืองเดิมและท่าทีของตนเองทั้งต่อตนเอง และต่อคนอื่นที่อยู่ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชาชนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตาม การปรากฏตัวขึ้นของขบวนการเคลื่อนไหวในทางสังคมดังที่กล่าวมาถือได้ว่าได้สะท้อนและทำให้ในแวดวงวิชาการต้องขบคิดใหม่ ในแง่ของการต้องผนวกเอาเงื่อนไขดังกล่าวเข้ามาคิดเพิ่มเติม ดังนั้น องค์กรภาคประชาชนในขบวนการเคลื่อนไหวในทางสังคมจึงกลายเป็นเงื่อนไขใหม่สำหรับการเมืองในระบบเดิมและสอดคล้องกับระบบโครงสร้างในทางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

2.2 การเคลื่อนไหวภายใต้สิทธิเฉพาะเรื่องตามรัฐธรรมนูญ จริง ๆ แล้วการเคลื่อนไหวภายใต้สิทธิเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะประเด็นใดประเด็นหนึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่มีมาโดยตลอดและมีหลายๆกรณีที่เมื่อมีโอกาส และความพร้อมในทางการเมืองก็สามารถที่จะผลักดันความคิดดังกล่าวให้กลายเป็นหลักการที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ เช่น ประเด็นเรื่อง สิทธิชุมชน สิทธิในคลื่นความถี่ สิทธิของผู้บริโภค เป็นต้น แต่แม้จะมีการบัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วก็ตาม เมื่อต้องการที่จะใช้สิทธิในนามของกลุ่มเฉพาะตามประเด็นปัญหากลับต้องมาต่อสู้กับระบบที่มีอยู่เดิม โดยเฉพาะในโครงสร้างทางการเมืองและระบบราชการที่มีอำนาจอยู่ภายใต้กฎหมายและในหลาย ๆ กรณีสามารถที่จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีกระบวนการตอบโต้กลับของระบบต่าง ๆ เหล่านี้และนับวันจะมีการตอบโต้กลับทั้งทางตรงและทางอ้อมมากขึ้น

3. การไม่เคลื่อนไหวในสิทธิ

แม้จะมีความพยายามในการเรียกร้องให้ใช้สิทธิของตนเองและสิทธิต่าง ๆ เหล่านั้นที่มีการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแต่เนื่องจากผู้ทรงสิทธิตามกฎหมายไม่อยู่ในฐานะหรือสภาพที่จะใช้สิทธิต่าง ๆ ได้เองหรือระบบราชการที่ต้องบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายไม่ได้วางระบบที่ทำให้เอื้อต่อการเข้าถึงสิทธิดังกล่าว ทำให้สิทธิประเภทนี้มิอาจที่จะเคลื่อนไหวภายใต้แนวทางในการรวมกลุ่มได้และในที่สุดก็นำไปสู่การละเมิดสิทธิในด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น สิทธิของผู้ต้องหาและของผู้ต้องขัง สิทธิของผู้สูงอายุ สภาพที่เป็นอยู่เช่นนี้ แม้มีความพยายามที่จะเข้าไปดูแลแต่ก็เป็นเพียงการแก้ปัญหาตรงปลายเหตุเสียเป็นส่วนใหญ่จากสภาวะการณ์ที่เป็นอยู่จริงโดยย่อๆดังที่กล่าวมา รวมถึงสาเหตุของความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นทั้งหลาย ถ้าหากต้องการที่จะทำให้บทบาทของภาคประชาชน สามารถที่จะใช้กลไกในทางกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญซึ่งมีช่องทางต่าง ๆ มากมาย (อย่างน้อยในทาง

หลักการ) ผนวกไปกับการเมืองภาคพลเมืองเพื่อนำไปสู่การมีหรือการสร้างระบบกฎหมายที่ตั้งอยู่บนความถูกต้อง ชอบธรรมและเป็นธรรมไม่ใช้กฎหมายที่เป็นเพียงตัวหนังสือที่เขียนแล้วอ่านออกเสียงว่ากฎหมายแต่ไร้วิญญาณแห่งความเป็นธรรมที่สามารถพึ่งพิงได้ บทบาทของภาคประชาชนควรที่จะใช้เวทีต่าง ๆ ของการเมืองภาคประชาชน ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้ ประการแรก สร้างความชัดเจนในทางกฎหมายให้ได้ว่า ปัญหา (หรือสิทธิ) ใดหรือประเด็นที่มีการเคลื่อนไหวเรียกร้องใดที่ต้องการที่จะให้รัฐเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ปัญหา (หรือสิทธิ) ใดที่บทบาทของรัฐควรจะมีบทบาทให้น้อยลงและสังคมหรือชุมชนควรจะเข้ามามีบทบาทในปัญหานั้น ๆ หรือในสิทธินั้น ๆ มากขึ้น ประการที่สอง จะทำอย่างไรที่จะทำให้ชุมชนสามารถเรียกร้อง แสดงออกเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและยอมรับความมีอยู่จริงของ"ความเป็นชุมชน" และ " สิทธิชุมชน" ต่อแวดวงนิติศาสตร์ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อองค์กรที่ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาด เพื่อจะได้เข้าใจในความเป็นธรรมอีกมิติหนึ่งนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติ ประการที่สาม ในการสร้างการยอมรับจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบข้อมูล การสาธิตเป็นตัวอย่างให้เห็นเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะแพร่ขยายองค์ความรู้และการรับรู้ ดังนั้น การสร้างระบบฐานข้อมูลและการมีสื่อของชุมชนเองเป็นสิ่งที่ไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงได้ ถ้าหากเราอยากเห็นสังคมที่ศรัทธาและเชื่อมั่นในความเป็นธรรม (กฎหมาย นักกฎหมาย หรือระบบกฎหมายทั้งระบบ ไม่ได้เป็นที่มาของความเป็นธรรมดังกล่าวทั้งหมดในการเมืองภาคพลเมือง) เราสามารถที่จะสร้างระบบกฎหมายได้ เพราะในความเป็นชุมชน เรามีทุนทางสังคม มีทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถให้ความเป็นธรรม ยึดเหนี่ยว พึ่งพาได้

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2543: 36) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเมืองภาคประชาชน คือ การเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะโดยตรง โดยไม่ผ่านทางตัวแทนของพรรคการเมืองหรือหน่วยงานของราชการ การเมืองภาคประชาชนเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองซึ่งย้ำเป็นการแนวคิดที่ว่าการเมืองไม่ใช่แค่การเลือกตั้ง

ศรัณยุ หมั้นทรัพย์ (2557) ได้ให้ความหมายคำว่า "การเมืองภาคประชาชน" (People's politics) ว่าเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (New Social Movement) ที่มุ่งเคลื่อนไหวสร้างจิตสำนึกในประเด็นผลประโยชน์ร่วมของมนุษยชาติ ได้แก่ สภาพแวดล้อมโลก สภาพทุนโลก เป็นต้น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการเมืองภาคพลเมืองในรูปแบบใด การเคลื่อนไหวภาคประชาสังคม (civil society movement) หรือภาคพลเมืองดังกล่าวมีองค์ประกอบสำคัญคือ พลเมืองที่กระตือรือร้น (Active citizen) มุ่งปกป้องคุ้มครองสิทธิและมุ่งประโยชน์สาธารณะ (common good) เป็นพลังสำคัญ"

ประเวศ วะสี (2554) ได้ให้ความหมายคำว่า "การเมืองภาคประชาชนหรือการเมืองภาคพลเมือง" ไว้ว่า พลเมืองมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การวางแผนและขับเคลื่อนการพัฒนาและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

เสกสรร ประเสริฐกุล (2547) ได้ให้นิยามคำว่า "การเมืองภาคประชาชน" ว่าหมายถึง การเคลื่อนไหวอย่างมีจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มประชาชนเพื่อลดฐานการครอบงำของรัฐ รวมทั้งเพื่อโอนอำนาจบางส่วนมาให้ประชาชนเพื่อใช้ดูแลชีวิตของตนเองโดยตรง

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (2546) อธิบายว่า "การเมืองภาคประชาชน" หมายความถึง การเมืองที่ภาคประชาชนส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติเป็นการเมืองที่ประชาชนนอกสภาฯ มีบทบาทและเข้าใจถึงอำนาจโดยตรงในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะต่าง ๆ และการเข้าถึงอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยไม่ต้องผ่านการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทน ทั้งจากการเลือกตั้งและแต่งตั้งซึ่งหมายถึงต้องสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยทางตรงให้เกิดขึ้น เพื่อกำกับและกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของประชาชน มากกว่าฝากความหวังและพึ่งพาระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเพียงอย่างเดียว

จากแนวคิดและทฤษฎีการเมืองภาคประชาชนผู้วิจัยสรุปได้ว่ากระแสของแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการเมืองภาคประชาชน ทำให้เกิดกลไกต่าง ๆ ที่ภาคประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมและเปิดเวทีสาธารณะ รวมถึงเวทีทางการเมืองในระดับต่าง ๆ อย่างมากมายแล้วแต่ในที่สุดแล้วภายใต้การดำเนินการที่ต้องอิงอยู่กับหน่วยงานของรัฐจึงจำต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติกฎหมายจึงทำให้บรรดาข้อสรุปต่างๆที่เกิดขึ้นจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาก็ดีเพื่อทำให้เกิดบรรทัดฐานที่เป็นธรรมก็ดีจึงมิอาจที่จะนำไปสู่การแก้ไขได้ในที่สุด

2.3. การแสดงออกทางการเมืองตามแนวพุทธ

พระพุทธศาสนามิได้กล่าวถึงการเมืองโดยตรงแต่เสนอหลักธรรมและแนวทางที่สามารถประยุกต์ใช้กับการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนได้ โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยที่เน้นสิทธิ เสรีภาพและความรับผิดชอบร่วมกัน การแสดงออกทางการเมืองตามแนวพุทธจึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของ สติ ปัญญา ศีลธรรมและเมตตา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมไม่ใช่เพื่อก่อความแตกแยกหรือสร้างความรุนแรง

1. หลักสัปปุริสธรรม 7 (Sappurisa-dhamma) พระพุทธองค์ตรัสไว้ใน พระไตรปิฎก ว่า สัปปุริสธรรม เป็นคุณธรรมของ “สัตบุรุษ” หรือ “คนดี” ที่สังคมพึงยึดถือ (ที.ปา.11/236/217) ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเมืองและการแสดงออกทางการเมืองได้ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1) รู้จักเหตุ (ธัมมัญญุตา) – เข้าใจสาเหตุแห่งปัญหา

2) รู้จักผล (อัตถัญญุตา) – คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำหรือการตัดสินใจ

3) รู้จักตน (อัตตัญญุตา) – ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่และความสามารถของตนเอง

4) รู้จักประมาณ (มัตตัญญุตา) – ไม่สุดโต่ง ดำเนินการโดยยึดความพอดี

5) รู้จักกาละ (กาลัญญุตา) – รู้จักเวลาและโอกาสในการกระทำที่เหมาะสม

6) รู้จักชุมชน (ปริสัญญุตา) – เข้าใจบริบทสังคม ชุมชนและผู้คนรอบข้าง

7) รู้จักบุคคล (ปุคคลัญญุตา) – เข้าใจความแตกต่างของบุคคล เคารพความหลากหลาย

การแสดงออกทางการเมืองที่ตั้งอยู่บนหลักสัปปุริสธรรม 7 ย่อมทำให้พลเมืองแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและเคารพผู้อื่น มากกว่าการใช้อารมณ์หรืออคติเป็นตัวนำ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต, 2552) อธิบายว่า สัปปุริสธรรมเป็น “ธรรมของผู้รู้จักคิด รู้จักพิจารณาอย่างรอบคอบ” ซึ่งถ้าพลเมืองใช้หลักนี้ในการเมือง จะทำให้เกิดวัฒนธรรมการเมืองที่มีความรับผิดชอบและสร้างสรรค์ เพราะการเมืองมิใช่เพียงการต่อสู้แย่งอำนาจ แต่เป็น “ศิลปะแห่งการอยู่ร่วมกัน” โดยอาศัยปัญญาและคุณธรรมในการแก้ปัญหาสังคม

ในทำนองเดียวกัน สุนทร ณ รังษี (2548) ชี้ว่า การนำสัปปุริสธรรมมาใช้ในทางการเมืองจะช่วยให้ผู้นำและพลเมืองมีหลักยึดในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ไม่ตกอยู่ใน “อคติ 4” (ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ ภยาคติ) และยังช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการถกเถียงที่เป็นประโยชน์ ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก

การประยุกต์กับผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

1) รู้จักเหตุ–ผล ผู้ประกอบการใช้ข้อมูลจริง เช่น ปัญหาขยะ การจราจรทางน้ำเป็นฐานในการเสนอความคิดเห็น

2) รู้จักตน ตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะผู้ให้บริการนักท่องเที่ยวไม่เกินขอบเขตหน้าที่

3) รู้จักประมาณและกาละ แสดงความเห็นอย่างเหมาะสม ไม่ใช้ถ้อยคำรุนแรงและเลือกโอกาสที่เหมาะในการเสนอประเด็น

4) รู้จักชุมชนและบุคคล เคารพความคิดเห็นที่หลากหลายภายในกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อหาทางออกที่เป็นเอกภาพและเกิดประโยชน์ร่วมกัน

2. หลักอปริหานิยธรรม 7 (Aparihaniya-dhamma) เป็นหลักที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ชาววัชชีเพื่อเป็นเงื่อนไขแห่งความเจริญของสังคม (ที.ปา.10/190/152) ได้แก่ การประชุมกันเนืองนิตย์ การพร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม ทำกิจที่ควรทำ การเคารพกฎเกณฑ์เดิม การเคารพผู้ใหญ่ การไม่ล่วงละเมิดสตรี การเคารพศาสนสถาน และการคุ้มครองพระอรหันต์ หลักนี้ชี้ว่า “การเมืองที่มั่นคง” ต้องอาศัยการปรึกษาหารือร่วมกัน (ประชุมสภา) และการเคารพซึ่งกันและกันซึ่งเทียบได้กับ “การเมืองแบบปรึกษาหารือ” (deliberative politics) ในปัจจุบัน

3. สังคหวัตถุ 4 (Saṅgahavatthu) ได้แก่ ทาน (การให้) ปิยวาจา (การพูดจาไพเราะ) อัตถจริยา (การทำประโยชน์) สมานัตตตา (การวางตนเสมอภาค) (องฺ.สตฺตก.23/27/30) การแสดงออกทางการเมืองที่ยึดหลักสังคหวัตถุ จะทำให้การสื่อสารทางการเมืองสร้างความปรองดองเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และช่วยลดความรุนแรงทางวาทกรรม

4. หลักอคติ 4 (Agati) พระพุทธศาสนาเตือนให้ละเว้นการตัดสินใจด้วยอคติ ได้แก่ ฉันทาคติ (ลำเอียงเพราะรัก) โทสาคติ (ลำเอียงเพราะโกรธ) โมหาคติ (ลำเอียงเพราะหลง) ภยาคติ (ลำเอียงเพราะกลัว) (องฺ.จตุกฺก.21/54/80) หากพลเมืองหรือผู้นำแสดงออกทางการเมืองโดยไม่มีอคติ จะทำให้การเมืองตั้งอยู่บนความยุติธรรมและปัญญา

5. หลักสันติวิธี (Peaceful Means) พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธความรุนแรง (Ahimsa) และเสนอการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี ดังปรากฏใน ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ที่ชี้ว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” คือทางสายกลาง ดังนั้น การแสดงออกทางการเมืองตามแนวพุทธควรหลีกเลี่ยงความรุนแรงและมุ่งสู่การแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลและสันติ

สรุปความเชื่อมโยง “หลักพุทธธรรมกับการแสดงออกทางการเมือง”

การแสดงออกทางการเมืองที่เหมาะสมตามระบอบประชาธิปไตย จำเป็นต้องอาศัยหลักคุณธรรมเป็นกรอบในการคิดและปฏิบัติ ซึ่งพระพุทธศาสนาได้ให้แนวทางที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับพฤติกรรมการเมืองของประชาชน ดังนี้

1. สัปปุริสธรรม 7 ทำให้ผู้ประกอบการเรือโดยสารมีการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจทางการเมืองโดยใช้เหตุผล วิเคราะห์ผลดี–ผลเสีย รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตน รู้จักประมาณและกาละในการแสดงออก ไม่ใช้อารมณ์หรืออคติเป็นตัวนำ

2. อปริหานิยธรรม 7 สนับสนุนการเมืองเชิงปรึกษาหารือ (deliberative politics) โดยผู้ประกอบการสามารถประชุม ปรึกษาหารือและหาข้อยุติร่วมกันบนพื้นฐานของความเคารพซึ่งกันและกันเพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีเอกภาพและเกิดประโยชน์ส่วนรวม

3. สังคหวัตถุ 4 ชี้ให้เห็นถึงการสร้างความสามัคคีในกลุ่มผู้ประกอบการ การใช้วาจาไพเราะ การให้ความช่วยเหลือและการวางตนอย่างเสมอภาคซึ่งเป็นวิธีการแสดงออกทางการเมืองที่ลดความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยที่เอื้อการอยู่ร่วมกัน

4. อคติ 4 ช่วยเป็นเครื่องเตือนสติให้การแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ประกอบการอยู่บนฐานของความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเพราะรัก โกรธ หลงหรือกลัว

5. สันติวิธี หรือหลักอหิงสา เน้นการแสดงออกทางการเมืองด้วยสันติ ไม่ใช้ความรุนแรงทั้งในเชิงวาจาและการกระทำ แต่ใช้เหตุผล การเจรจาและการสร้างความเข้าใจเพื่อให้เกิดความสงบสุขในชุมชนและสังคม

ตารางที่ 2.2 การสังเคราะห์ “หลักพุทธธรรมกับการแสดงออกทางการเมือง”

หลักธรรม	ใจความสำคัญ	การประยุกต์กับบึงโขงหลง
สัปปุริสธรรม 7 (คุณธรรมของคนดี)	การรู้จักเหตุ ผล ตน กาละ ประมาณ และบุคคล	ผู้ประกอบการแสดงออกทางการเมืองด้วยเหตุผล เช่น เสนอแนวทางพัฒนาท่าเรือโดยใช้ข้อมูลข้อเท็จจริง ไม่ใช่อารมณ์
อปริหานิยธรรม 7 (เงื่อนไขความเจริญของสังคม)	การปรึกษาหารือ เคารพกฎเกณฑ์ เคารพผู้ใหญ่ และการประชุมสม่ำเสมอ	การประชุมกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อกำหนดกติกาการใช้ท่าเรือร่วมกัน และการหารือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สังคหวัตถุ 4 (ธรรมเพื่อการสงเคราะห์)	การให้ พูดไพเราะ ช่วยเหลือ และวางตนเสมอภาค	การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสุภาพ เคารพซึ่งกันและกัน ลดการขัดแย้งในการเมืองท้องถิ่น
อคติ 4 (เหตุแห่งความลำเอียง)	การเว้นจากความลำเอียงเพราะรัก โกรธ หลง กลัว	การตัดสินใจเรื่องค่าธรรมเนียมหรือการจัดระเบียบเรือโดยสารอย่างเป็นธรรม ไม่เอื้อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
สันติวิธี (Ahimsa & มัชฌิมาปฏิปทา)	การแก้ปัญหาด้วยสันติ ไม่ใช้ความรุนแรง ยึดทางสายกลาง	การแสดงออกทางการเมือง เช่น การยื่นข้อเสนอหรือการเจรจาต่อรอง โดยใช้เหตุผลและสันติวิธี ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก

การประยุกต์สู่แนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร จากการเชื่อมโยงหลักพุทธธรรมทั้ง 5 ประการ สามารถนำไปกำหนดเป็นแนวทางพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง ได้ดังนี้ แสดงความเห็นด้วยเหตุผล (สัปปุริสธรรม) ประชุมปรึกษาหารืออย่างมีระบบ (อปริหานิยธรรม) สื่อสารอย่างสร้างสรรค์และเสมอภาค (สังคหวัตถุ) ตัดสินใจโดยปราศจากอคติ (อคติ 4) เคลื่อนไหวหรือเจรจาโดยใช้สันติวิธี (อหิงสา) แนวทางเหล่านี้ทำให้การแสดงออกทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสารมีความสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย ทั้งด้านสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง ส่งผลให้การจัดการปัญหาท้องถิ่น เช่น การจัดระเบียบท่าเรือ การดูแลสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาการท่องเที่ยว ดำเนินไปอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน เพื่อนำเสนอแนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทาง

การเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ อย่างเหมาะสม ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

2.4. บริบทพื้นที่วิจัย

2.4.1 ประวัติ

บึงโขงหลง ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอบึงโขงหลง เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529 และยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอบึงโขงหลง เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 มีพื้นที่ส่วนหนึ่งติดกับแม่น้ำโขง แต่เดิมเป็นอำเภออยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดหนองคาย ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. 2554 อันมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป โดยแยกพื้นที่ 8 อำเภอ ได้แก่ บึงกาฬ เซกา โซ่พิสัย บุ่งคล้า บึงโขงหลง ปากคาด พรเจริญ และศรีวิไล ออกจากการปกครองของจังหวัดหนองคายแล้วรวมตั้งขึ้นเป็นจังหวัดบึงกาฬ อำเภอบึงโขงหลงจึงกลายเป็น 1 ใน 8 อำเภอของจังหวัดบึงกาฬตั้งแต่บัดนั้นมา (พระราชบัญญัติตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. 2554, 22 มีนาคม)

2.4.2 การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอบึงโขงหลงแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 4 ตำบล 57 หมู่บ้าน ได้แก่ 1. ตำบลบึงโขงหลง มี 17 หมู่บ้าน 2. ตำบลโพธิ์หมากแข้ง มี 16 หมู่บ้าน 3. ตำบลดงบัง มี 11 หมู่บ้าน และ 4. ตำบลท่าดอกคำ มี 13 หมู่บ้าน

2.4.3 การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอบึงโขงหลงประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลบึงโขงหลง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบึงโขงหลงและตำบลโพธิ์หมากแข้ง 2) เทศบาลตำบลบึงงาม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบึงโขงหลง เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง 3) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์หมากแข้ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพธิ์หมากแข้ง เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง 4) องค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงบังทั้งตำบล และ 5) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าดอกคำ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าดอกคำทั้งตำบล

2.4.4 สถานที่ท่องเที่ยว

บึงโขงหลง เป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำอันดับที่ 1,098 ของโลก (Wetland of International Importance) ในปี พ.ศ. 2544 มีชายหาดคำสมบูรณ์สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจและเล่นน้ำ อยู่ห่างจากตัวอำเภอบึงโขงหลงเพียง 3 - 4 กิโลเมตร มีบริการร้านอาหารบริเวณรอบบึง เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ได้มีปรากฏการณ์คล้ายพญานาคเล่นน้ำในบึงโขงหลงซึ่งสื่อมวลชนจำนวนมากได้เสนอข่าวดังกล่าวและมีการทำนายว่าวันออกพรรษาจะมีปรากฏการณ์พญานาคเล่นน้ำในบึงโขงหลงอีกครั้งและอาจจะเกิดปรากฏการณ์บั้งไฟพญานาคในบึงโขงหลงซึ่งโดยทั่วไปบั้งไฟพญานาคจะขึ้นในแม่น้ำโขงในจังหวัดหนองคายในวันออกพรรษาของทุกปี

นอกจากนั้นยังมีภูลังกาและสถานที่สวยงามบนภูหลายแห่ง เช่น เจดีย์หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล เจดีย์หลวงปู่วัง ฐิติสาโร พระแกะสลักบนหน้าผาภูลังกา น้ำตกและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกหลายแห่ง

2.4.5 จำนวนเรือโดยสารในพื้นที่บึงโขงหลง

จำนวนเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ มีผู้ประกอบการเรือโดยสารที่มีใบอนุญาตใช้เรือจำนวน 143 คน (กัลยา พรหมมา : ระบบทะเบียนเรือ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาหนองคาย สืบค้นเมื่อ 26/9/66)

2.4.7 สำนักเจ้าท่าภูมิภาคสาขาหนองคาย

สำนักเจ้าท่าภูมิภาคสาขาหนองคาย (Marine Department, Nong Khai Branch) ตั้งอยู่เลขที่ 526 หมู่ 8 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย รหัสไปรษณีย์ 43000 โทรศัพท์ 042-411-723 สังกัดกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมเจ้าท่าในกระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2495 โดยแบ่งส่วนราชการกรมเจ้าท่าออกเป็นสำนักงานเลขานุการกรม ประกอบด้วย แผนกสารบรรณ แผนกคลัง แผนกสถิติและแผนกยานพาหนะ กองตรวจท่า กองนำร่อง กองตรวจเรือ กองทะเบียนเรือ หน่วยงานภูมิภาค แบ่งเป็น เจ้าท่าภาค เจ้าท่าจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ คือ 1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยเรือไทย กฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันเรือไทย กฎหมายว่าด้วยการป้องกันเรือโดนกัน กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชยนาวีและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมายในเขตที่อธิบดีกำหนด 2) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย 3) การอนุญาตให้ทำการขุดลอกร่องน้ำ การอนุญาตให้กระทำสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ การรับรองชี้ระวังแนวเขตที่ดิน 4) ตรวจตราความปลอดภัยในการขนส่งทางน้ำ 5) การขอจดทะเบียนเรือใหม่ การขอต่อใบอนุญาตใช้เรือ การเปลี่ยนแปลงรายการเรือ 6) การขอมีหนังสือคนประจำเรือ การออกประกาศนียบัตรฝ่ายช่างกลและการออกประกาศนียบัตรฝ่ายเดินเรือ 7) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในช่วงเทศกาลต่าง ๆ

2.5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฐิติรัตน์ ทองเนื้อห้า และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมประชาชนในจังหวัดภูเก็ตมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.42, S.D. = 0.11) มี 3 อันดับ คือ อันดับ 1 การไปเลือกตั้งทุกครั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.66, S.D. = 0.80) อันดับ 2 การเคารพกฎกติกาของสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.49, S.D. = 0.68) และอันดับ 3 การปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดตามระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.13, S.D.

= 0.84) และประชาชนเห็นด้วยกับวัฒนธรรมทาง การเมืองแบบประชาธิปไตย ($\bar{x}$ = 0.85, S.D. = 0.31) มี 3 อันดับ คือ อันดับ 1 การให้ความสำคัญกับการเมืองและกฎหมาย($\bar{x}$ = 1.00, S.D. = 0.05) อันดับ 2 การมีส านึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีความคิดเห็นเห็นด้วย ($\bar{x}$ = 0.97, S.D. = 0.17) และอันดับ 3 เพศชาย เพศหญิง และLGBTQ มีสิทธิ์มีเสียงทางการเมืองเท่าเทียมกัน ($\bar{x}$ = 0.96, S.D. = 0.21)

รัชฎากร เอี่ยมอำไพ และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งทั่วไปปรากฏในหลายลักษณะ โดยลำดับที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาคือการเข้าร่วมเป็นแนวร่วมทางการเมือง การสนับสนุนพรรคการเมืองและการติดตามข่าวสารทางการเมือง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ทั้งในมิติของการปฏิบัติจริง ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติทางการเมือง สิ่งนี้สะท้อนว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังคงถูกจำกัดและขาดความเข้มแข็งเพียงพอที่จะพัฒนาสู่การมีส่วนร่วมเชิงคุณภาพ

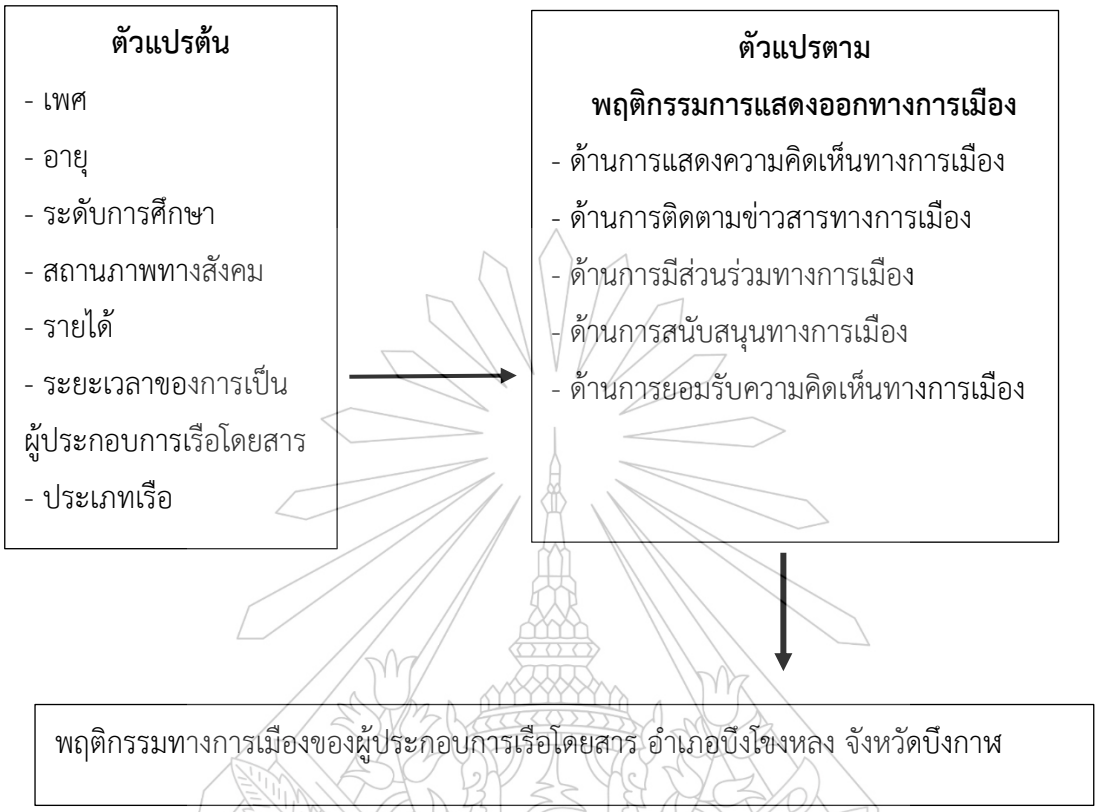
อำนาจ อาจหาญ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการแสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ของพลเมืองยุคใหม่ พบว่า พลเมืองยุคใหม่มีรูปแบบการแสดงออกทางการเมืองที่แตกต่างจากในอดีตอย่างชัดเจน กล่าวคือ การชุมนุมและการเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่มีลักษณะ สั้น กระชับ รวดเร็ว ไม่ยึดเยื้อและมักใช้วิธีการที่สร้างสรรค์และหลากหลายในการสื่อสารประเด็นทางการเมือง โดยเฉพาะการนำ ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย มาประยุกต์ใช้ เช่น การหยิบยกฉากจากภาพยนตร์ ละคร การ์ตูน เพลงยอดนิยมหรือแม้แต่การสร้างสัญลักษณ์และศัพท์ใหม่ ๆ เพื่อสื่อสารทางการเมืองอย่างมีพลังและเข้าถึงคนรุ่นเดียวกัน

งานวิจัยยังพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นหัวใจสำคัญของการแสดงออกทางการเมืองของพลเมืองยุคใหม่ โดยรูปแบบดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยลดความตึงเครียดในบรรยากาศการชุมนุม แต่ยังสร้าง “อารมณ์ร่วม” ให้กับผู้เข้าร่วมและสังคมวงกว้าง ทำให้ข้อเรียกร้องมีน้ำหนักและเป็นที่สนใจของสื่อมวลชนและสาธารณชนมากขึ้น การใช้สัญลักษณ์เชิงศิลป์และการสื่อสารผ่านวัฒนธรรมร่วมสมัยยังทำให้การเมืองเข้าใกล้ประชาชนทั่วไปได้มากขึ้น และสร้างการมีส่วนร่วมในวงกว้างอย่างเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนว่า พลเมืองรุ่นใหม่ไม่ได้มุ่งหวังเพียงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางการเมือง แต่ยังต้องการให้ การเมืองเป็นพื้นที่ของการแสดงออกเชิงสร้างสรรค์ ที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของทุกคน ทำให้เห็นถึงการก่อรูปของ “วัฒนธรรมการเมืองแบบใหม่” ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ ความเสมอภาค และการสื่อสารที่เปิดกว้างมากยิ่งขึ้น

ยุทธนา ปราณีต (2565) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\overline{X}$ = 3.76) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.03) ด้านการสังเกตการณ์ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99) และด้านการเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.27) ตามลำดับ 2) ปัจจัยด้านการเลือกตั้ง (X1), ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง (X2), ด้านการกล่อมเกลาทางการเมือง (X3) ด้าน การเลือกตั้ง (X4) และด้านพฤติกรรมทางการเมืองตามหลักพุทธธรรม ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย (Y) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.002 ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัย สามารถอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัด นนทบุรี (Y) ได้ร้อยละ 97.0 โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β 4, β 3, β 5, β 1, β 2) เท่ากับ 0.652, 0.479, 0.413, 0.313 และ 0.309 ตามลำดับ และ 3) แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรีโดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อการสื่อสารทางการเมือง เพิ่มการเรียนรู้สร้างบทบาททางการเมืองแก่ประชาชน

ว่าที่ร้อยตรี เกียรติศักดิ์ หวันหยี (2567) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน กรณีศึกษา เยาวชนอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน กรณีศึกษา เยาวชนในอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา พบว่า เยาวชนมีรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วน ร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ 2) ปัจจัยการกล่อมเกลาทางการเมืองของเยาวชน ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ความสนใจทางการเมืองการปกครองของ ครอบครัวความรู้ทางการเมืองการปกครองของประเทศไทย มีผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานและ 3) ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย ได้แก่ ในการส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ภาครัฐ สถานศึกษา รวมถึงสถาบันครอบครัวจำเป็นต้องส่งเสริมให้เยาวชนกล้าที่จะมีส่วนร่วมกับประเด็นทางสังคมหรือประเด็นทางการเมือง เพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์เปิดโอกาสให้เยาวชนมีอิสระ กล้าคิด กล้าแสดงออกในประเด็นต่าง ๆ ที่เยาวชนมีส่วนเกี่ยวข้องและมีการปลูกฝังในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ 3) เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเริมให้เกิดพฤติกรรมของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1. วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของงานวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ 3) เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากตำรา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากตำรา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศเพื่อนำแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ พบว่า องค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง ประกอบด้วย 1) แสดงออกในอุดมการณ์ ทางการเมืองของตนเองอย่างชัดเจน 2) ความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง 3) ความสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี 4) อำนาจอธิปไตยเป็นของคนไทยทุกคนไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่ง 5) ความเชื่อมั่นในความชอบธรรมในการปกครอง 6) ความเชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย 7) ท่านปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดตามระบอบประชาธิปไตย

เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ 1) ฟังความคิดเห็นต่อเสียงข้างมาก 2) มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน 3) ท่านเคารพสิทธิของผู้อื่น 4) เสียงข้างน้อยต้องเคารพสิทธิเสียง ข้างมาก 5) มีการละเมิดสิทธิในสังคม 6) สนับสนุนการเมืองแบบประชาธิปไตย 7) มีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการเมือง แบบประชาธิปไตย 8) ในระบอบการปกครอบประชาธิปไตยประชาชนทุกคน

มีเสียงหนึ่งเสียงเท่าเทียมกัน 9) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ 1) แสดงออกทางการเมืองไปในทิศทางที่เหมาะสม 2) สามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเปิดเผยได้ 3) ให้เสรีภาพเกี่ยวกับความคิดทางการเมืองของผู้อื่น 4) การแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างทำให้เกิดความไม่สงบสุข 5) การไปเลือกตั้งถือว่าเป็นวิธีการมีส่วนร่วมทางการเมืองวิธีการเดียวในระบอบประชาธิปไตย 6) ท่านเข้าร่วมฟังการอภิปรายเกี่ยวกับการเมือง 7) การเข้าร่วมกลุ่มรณรงค์หาเสียงของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง 8) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง

3.2. ประชากร

การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณและประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ เจ้าของเรือที่ได้ขอจดทะเบียนเรือกับสำนักงานเจ้าท่า ภูมิภาคสาขาหนองคาย จำนวน 143 คน

3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม รายได้ ระยะเวลาของการเป็นผู้ประกอบการ และประเภทเรือ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ 1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง 3) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง 4) ด้านการสนับสนุนทางการเมือง และ 5) ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งมีหลักเกณฑ์ / การให้คะแนน ตามมาตรวัดแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert มี 5 ระดับ และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา (Index of Item Objective Congruence : IOC) คำนวณข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 และได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.980

5 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดซึ่งเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้สถิติเป็นแบบค่าร้อยละและสรุปผลการวิจัยแบบเชิงพรรณนาวิธี

3.4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมถึงการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็น การติดตามข่าวสาร การสนับสนุนทางการเมือง และการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างเพื่อนำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งนี้ยังได้พิจารณาบริบทเฉพาะของ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่น

3.4.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3-5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC ดังนี้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีความตรงเชิงเนื้อหา นำไปใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุงหรือตัดออก

โดยค่าเฉลี่ย IOC ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 แสดงว่าเครื่องมือมีความเหมาะสมในระดับสูง

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ประกอบเรือโดยสารในในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.4.6 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ต้องไม่ต่ำกว่า 0.70

3.4.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

3.5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

การแจกแจงความถี่ (Frequency), ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม รายได้ ระยะเวลาของการเป็นผู้ประกอบการเรือโดยสาร

3.5.2 ผู้วิจัยใช้ การหาค่าความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม รายได้ ระยะเวลาของการเป็นผู้ประกอบการเรือโดยสาร ประเภทเรือกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

โดยใช้ สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient) สำหรับตัวแปรเชิงปริมาณ (เช่น อายุ รายได้ ระยะเวลาการทำงาน ระดับการศึกษา) และการสร้างตัวแปรสมมูล (Dummy Variables) สำหรับตัวแปรจัดกลุ่ม (เพศและชั้นยศ) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติ

3.5.3 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างเหมาะสมของข้าราชการทหารสังกัดสำนักงานสัสดี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬและ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ อย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 143 คน ได้ข้อมูลกลับคืนมาทุกฉบับหรือคิดเป็นร้อยละ 100.00 แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับการตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระว่างปัจจัยกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

4.4 ข้อเสนอแนะการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

4.5 องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

4.1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม รายได้ต่อเดือนและประเภทของเรือโดยสารของผู้ประกอบการ มาวิเคราะห์แจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางและบรรยายความเรียง ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบ

ข้อมูลส่วนบุคคล	(n = 143)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	131	91.61
หญิง	12	8.39
รวม	143	100.00
ข้อมูลส่วนบุคคล	**(n = 143)**	
	จำนวน	**ร้อยละ**
2. อายุ		
18-25 ปี	15	10.49
26-35 ปี	21	14.69
36-45 ปี	39	27.27
46-55 ปี	45	31.47
55 ปีขึ้นไป	23	16.08
รวม	143	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	36	25.17
มัธยมศึกษา	29	20.28
อนุปริญญา / ปวส.	48	33.57
ปริญญาตรี	30	20.98
ปริญญาโท		
สูงกว่าปริญญาโท		
รวม	143	100.00
4. สถานภาพทางสังคม		
ประชาชนทั่วไป	89	62.24
กำนัน		
ผู้ใหญ่บ้าน	18	12.59
อสม.		
สอบต.	36	25.17

ผู้ช่วยกำนัน / ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน		
รวม	143	100.00
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	9	6.29
10,001-20,000 บาท	27	18.88
20,001-30,000 บาท	26	18.18
30,001-40,000 บาท	41	28.68
40,001-50,000 บาท	40	27.97
มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	9	6.29
รวม	143	100.00
6. ประเภทเรือ		
บรรทุกคนโดยสาร(เพลาใบจักรยาน)	42	29.37
สำราญและกีฬา (เจ๊ตสกี)	55	38.46
สำราญและกีฬา (สกู๊ตเตอร์)	46	32.17
รวม	143	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 91.61 ที่เหลือเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 8.39 มีอายุระหว่าง 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.47 รองลงมาคือ อายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.08 อายุ 55 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.08 ที่เหลืออายุระหว่าง 26-35 ปี และ 18-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.69 และร้อยละ 10.49 ตามลำดับ จบระดับการศึกษา อนุปริญญา / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 33.57 รองลงมา คือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.17 และจบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.98 สถานภาพทางสังคม ส่วนใหญ่เป็น ประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 62.24 รองลงมาคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 25.17 และผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12.59 โดยที่มารายได้ต่อเดือน อยู่ระหว่าง 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.68 รองลงมาคือ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.97 รายได้ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อย

ละ 18.88 รายได้ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.18 และรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท เท่ากับรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.29 ตามลำดับ ส่วนประเภทของเรือ คือ สำราญและกีฬา (เจ๊ตสกี) คิดเป็นร้อยละ 38.46 รองลงมาคือ สำราญและกีฬา (สกู๊ตเตอร์) คิดเป็นร้อยละ 32.17 และบรรทุกคนโดยสาร(เพลาใบจักรยาน) คิดเป็นร้อยละ 29.37 ตามลำดับ

4.2. ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและบรรยายความเรียง

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยรวม

ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ รายด้านและโดยรวม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{\mathbf{X}}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ รายด้านและโดยรวม

พฤติกรรมทางการเมือง	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	3.92	0.58	มาก
2. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.96	0.57	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	3.92	0.59	มาก
4. ด้านการสนับสนุนทางการเมือง	3.93	0.48	มาก
5. ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง	3.83	0.57	มาก
เฉลี่ยรวม	3.91	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.2 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ รายด้านและโดยรวม พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก ($\overline{\mathbf{X}}$ = 3.91 ,**S.D.** = 0.49) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามข่าวสารทาง

การเมือง ($\overline{X}$ = 3.96 , **S.D.** = 0.57) รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง ($\overline{X}$ = 3.93 , **S.D.** = 0.48) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ($\overline{X}$ = 3.92 , **S.D.** = 0.58) ตามลำดับ

เมื่อจำแนกแยกวิเคราะห์แต่ละข้อของแต่ละด้านพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร ออกเป็น 5 ด้าน พบว่า

4.2.1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

พฤติกรรมทางการเมือง	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ในระดับใด	3.93	0.65	มาก
2. ความสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดี	3.90	0.67	มาก
3. การวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริงได้	3.78	0.68	มาก
4. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผย	4.00	0.62	มาก
5. ประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็น	3.99	0.68	มาก
โดยรวม	3.92	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.3 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง พบว่าเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.92 , **S.D.** = 0.58) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผย ($\overline{X}$ = 4.00 , **S.D.** = 0.62) รองลงมาคือ ประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็น

($\overline{X}$ = 3.99 , **S.D.** = 0.68) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ ($\overline{X}$ = 3.93 , **S.D.** = 0.65) ความสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดีตามลำดับ

4.2.12 ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ติดตามข่าวสารทางการเมือง จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆ อยู่เสมอ	4.06	0.62	มาก
2. ติดตามข่าวสารทางการเมืองในท้องถิ่น	4.03	0.70	มาก
3. ข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเมืองของท่าน	3.91	0.68	มาก
4. ข่าวสารทางการเมืองเข้าถึงประชาชน	3.88	0.76	มาก
5. วิเคราะห์ข่าวสารการเมืองของประชาชนก่อนนำไปบอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับทราบ	3.90	0.71	มาก
โดยรวม	3.96	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.4 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.96 , **S.D.** = 0.57) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ติดตามข่าวสารทางการเมือง จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆ อยู่เสมอ ($\overline{X}$ = 4.06 , **S.D.** = 0.62) รองลงมาคือ ติดตามข่าวสารทางการเมืองในท้องถิ่น ($\overline{X}$ = 4.03 ,**S.D.** = 0.70) ข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเมืองของท่าน ($\overline{X}$ = 3.91 , **S.D.** = 0.68) ตามลำดับ

4.2.1.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการส่วนร่วมทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ	3.89	0.64	มาก
2. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	3.92	0.65	มาก
3. การออกไปใช้สิทธิออกสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ	3.89	0.72	มาก
4. ประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล	3.85	0.77	มาก
5. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญ	4.03	0.72	มาก
โดยรวม	3.92	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.5 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.92 , **S.D.** = 0.59) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญ ($\overline{X}$ = 4.03 , **S.D.** = 0.72) รองมาคือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ($\overline{X}$ = 3.92 , **S.D.** = 0.65) ได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ ($\overline{X}$ = 3.89 , **S.D.** = 0.72) ตามลำดับ

4.2.1.4 ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง	4.02	0.66	มาก
2. การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	3.86	0.61	มาก
3.. การให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยอยู่เสมอ	3.95	0.51	มาก
4. การให้การสนับสนุนงบประมาณให้กับกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในระดับใด	3.91	0.58	มาก
5. การสนับสนุนหรืออุทิศตนให้กับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การช่วยหาเสียง การลงพื้นที่หาเสียงในระดับท้องถิ่น / ในระดับชาติ	3.89	0.58	มาก
โดยรวม	**3.93**	**0.48**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.93 , **S.D.** = 0.48) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง ($\overline{X}$ = 4.02 , **S.D.** = 0.66) รองลงมาคือ การให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยอยู่เสมอ ($\overline{X}$ = 3.95 , **S.D.** = 0.51) การให้การสนับสนุนงบประมาณให้กับกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ($\overline{X}$ = 3.89 , **S.D.** = 0.58) ตามลำดับ

4.2.1.5 ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. การยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่น	3.80	0.66	มาก
2. การให้ความสำคัญกับทุกอาชีพอย่างเท่าเทียม	3.84	0.74	มาก
3. การเห็นว่าประชาชนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้	3.82	0.69	มาก
4. การนำหลักการและเหตุผลมาวิจารณ์ทางการเมืองเป็นเรื่องที่ถูกต้อง	3.81	0.72	มาก
5. พื้นฐานของมนุษย์มีความแตกต่าง จึงต้องมีกฎหมายในการจัดระเบียบ	3.83	0.72	มาก
โดยรวม	**3.83**	**0.57**	**มาก**

จากตารางที่ 4.7 ระดับการแสดงออกของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83 , **S.D.** = 0.57) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ ข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้ความสำคัญกับทุกอาชีพอย่างเท่าเทียม ($\overline{X}$ = 3.84 , **S.D.** = 0.74) รองลงมา คือ พื้นฐานของมนุษย์มีความแตกต่าง จึงต้องมีกฎหมายในการจัดระเบียบ ($\overline{X}$ = 3.83 , **S.D.** = 0.72) การเห็นว่าประชาชนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ ($\overline{X}$ = 3.82 , **S.D.** = 0.69) ตามลำดับ

4.3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระว่างปัจจัยกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation)

(n = 143, Sig. ระดับ .05)

ตัวแปรอิสระ	**r**	**p-value**	**Sig. (2-tailed)**	**ระดับความสัมพันธ์**
เพศ	0.071	0.56	0.379	ไม่มีนัยสำคัญ
อายุ	0.073	0.535	0.365	ไม่มีนัยสำคัญ
รายได้	0.142	0.540	0.091	ต่ำ, ไม่มีนัยสำคัญ
การศึกษา	0.231*	0.591	0.006	ต่ำ, มีนัยสำคัญ
สถานภาพทางสังคม	0.178	0.094	0.051	ต่ำ, ใกล้มีนัยสำคัญ
ประเภทเรือ	0.152	0.219	0.083	ต่ำ, ไม่มีนัยสำคัญ
ประเภทเรือ (เฉพาะด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง)	0.201*	0.040	0.040	ต่ำ, มีนัยสำคัญ

*หมายเหตุ: * $p < 0.05$ = มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม และประเภทของเรือ กับระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสารในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ ระดับการศึกษา ($r = 0.231$, $p = 0.006$) และ ประเภทเรือ (เฉพาะด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง) ($r = 0.201$, $p = 0.040$) แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงขึ้น หรือผู้ที่ประกอบกิจการเรือประเภทต่างกัน อาจมีแนวโน้มในการแสดงออกหรือยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในขณะที่ตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ เพศ ($r = 0.071$, $p = 0.379$) อายุ ($r = 0.073$, $p = 0.365$) รายได้ ($r = 0.142$, $p = 0.091$) สถานภาพทางสังคม ($r = 0.178$, $p = 0.051$)

และประเภทเรือโดยรวม (r = 0.152, p = 0.083) ล้วนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4. แนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่

1. ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผู้ประกอบการควรใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นนโยบายสาธารณะ เช่น การพัฒนาท่าเรือ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว โดยตั้งอยู่บนหลัก สัปปุริสธรรม 7 และ อคติ 4 เพื่อให้ความคิดเห็นมีเหตุผล เที่ยงธรรม และสร้างสรรค์ ใช้ช่องทางที่เหมาะสม เช่น การประชุมชุมชน เวทีสาธารณะ หรือสื่อออนไลน์ โดยยึดหลัก *ปิยวาจา* และการสื่อสารที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก

2. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ผู้ประกอบการควรติดตามข่าวสารจากหลายแหล่งทั้งสื่อหลักและสื่อออนไลน์ เพื่อให้มีข้อมูลรอบด้านในการประเมินผลกระทบของนโยบายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ (*critical thinking*) และการใช้ โยนิโสมนสิการ ในการกลั่นกรองข่าวสาร หลีกเลี่ยงการเชื่อโดยปราศจากการวิเคราะห์

3. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง เข้าร่วมกระบวนการทางการเมืองอย่างถูกต้อง เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมประชุมท้องถิ่น และการเสนอข้อคิดเห็นต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมกลุ่มผู้ประกอบการเป็นเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนประเด็นร่วม เช่น ความปลอดภัยทางน้ำหรือโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่เน้นการปรึกษาหารือและการตัดสินใจร่วมกัน

4. ด้านการสนับสนุนทางการเมือง สนับสนุนนโยบายหรือกิจกรรมของรัฐที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวและชุมชน เช่น โครงการฟื้นฟูบึงโขงหลง การส่งเสริมความปลอดภัยและการจัดการสิ่งแวดล้อม ให้การสนับสนุนด้วยวิธีการที่ชอบธรรม โปร่งใสและยึดหลัก สังคหวัตถุ 4 โดยเฉพาะการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

5. ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง เปิดกว้างและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของเพื่อนผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว หรือหน่วยงานรัฐ ยึดหลัก สันติวิธี ในการแก้ปัญหาใช้การถกเถียงเชิงเหตุผล (deliberation) เพื่อสร้างทางออกที่เป็นประโยชน์ร่วมกันและหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าเชิงลบที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในชุมชน

4.5. องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้ประกอบการเรือโดยสารที่บึงโขงหลงมีพฤติกรรมทางการเมืองใน 5 มิติ ซึ่งสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น การติดตามข่าวสาร การมีส่วนร่วม การสนับสนุน และการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเมืองเชิงพลเมือง (civic politics) ที่กำลังเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น

1. ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผู้ประกอบการสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งในวงกว้าง เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มการเมืองท้องถิ่นรวมถึงผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การโพสต์ข้อความ การแสดงความคิดเห็นบนสื่อสังคมออนไลน์ การแสดงออกอยู่ในรูปแบบที่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองและสาธารณะอย่างสร้างสรรค์

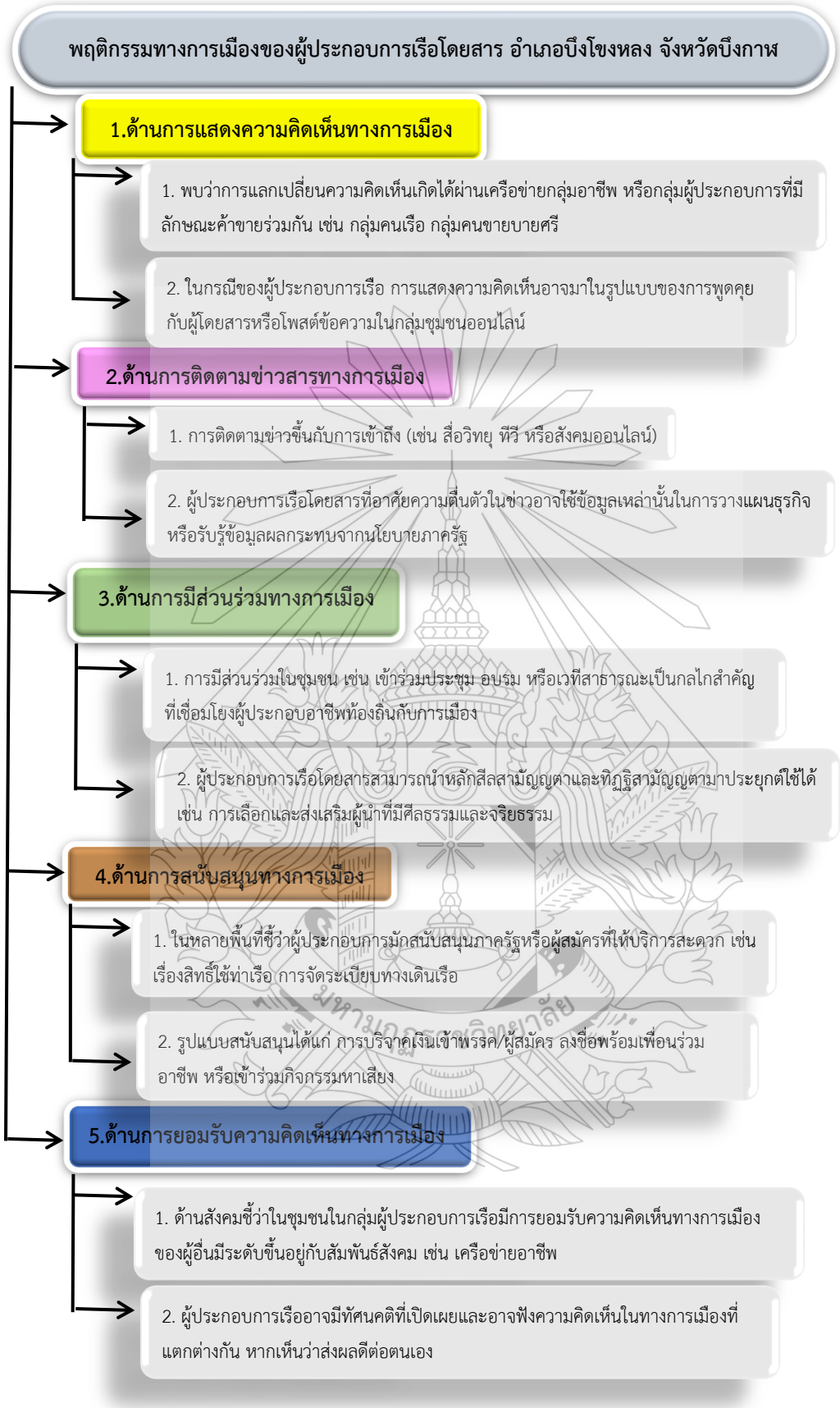
2. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง มีการติดตามข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ผู้ประกอบการนำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมาประกอบการตัดสินใจหรือพิจารณาเรื่องราวทางการเมือง โดยเฉพาะนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและอาชีพของตน

3. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น การเข้าร่วมประชุมอบรมหรือเวทีสาธารณะ เพื่อสะท้อนความคิดเห็นทางการเมือง ผู้ประกอบการใช้สิทธิทางการเมืองตามหลักสิทธิเสรีภาพ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะทางการเมือง

4. ด้านการสนับสนุนทางการเมือง ผู้ประกอบการสนับสนุนนโยบายหรือกิจกรรมของรัฐที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น การจัดการสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยทางน้ำและการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการเข้าร่วมกิจกรรมสนับสนุนทางการเมือง เช่น การประชาสัมพันธ์ การช่วยเหลือกิจกรรมรณรงค์ เพื่อสร้างประโยชน์ต่อกลุ่มอาชีพและชุมชน

5. ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ผู้ประกอบการมีทัศนคติเปิดกว้าง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองภายในกลุ่มอาชีพและในระดับชุมชนใช้การถกเถียงและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยเหตุผลเพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจร่วมกันซึ่งสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

ภาพประกอบ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
1.ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง
1. พบว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกิดได้ผ่านเครือข่ายกลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มผู้ประกอบการที่มีลักษณะค้าขายร่วมกัน เช่น กลุ่มคนเรือ กลุ่มคนขายบายศรี
2. ในกรณีของผู้ประกอบการเรือ การแสดงความคิดเห็นอาจมาในรูปแบบของการพูดคุยกับผู้โดยสารหรือโพสต์ข้อความในกลุ่มชุมชนออนไลน์
2.ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง
1. การติดตามข่าวขึ้นกับการเข้าถึง (เช่น สื่อวิทยุ ทีวี หรือสังคมออนไลน์)
2. ผู้ประกอบการเรือโดยสารที่อาศัยความตื่นตัวในข่าวอาจใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการวางแผนธุรกิจหรือรับรู้ข้อมูลผลกระทบจากนโยบายภาครัฐ
3.ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง
1. การมีส่วนร่วมในชุมชน เช่น เข้าร่วมประชุม อบรม หรือเวทีสาธารณะเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงผู้ประกอบอาชีพท้องถิ่นกับการเมือง
2. ผู้ประกอบการเรือโดยสารสามารถนำหลักสีลสามัญญตาและทิฏฐิสามัญญตามาประยุกต์ใช้ได้ เช่น การเลือกและส่งเสริมผู้นำที่มีศีลธรรมและจริยธรรม
4.ด้านการสนับสนุนทางการเมือง
1. ในหลายพื้นที่ชี้ว่าผู้ประกอบการมักสนับสนุนภาครัฐหรือผู้สมัครที่ให้บริการสะดวก เช่น เรื่องสิทธิ์ใช้ท่าเรือ การจัดระเบียบทางเดินเรือ
2. รูปแบบสนับสนุนได้แก่ การบริจาคเงินเข้าพรรค/ผู้สมัคร ลงชื่อพร้อมเพื่อนร่วมอาชีพ หรือเข้าร่วมกิจกรรมหาเสียง
5.ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง
1. ด้านสังคมชี้ว่าในชุมชนในกลุ่มผู้ประกอบการเรือมีการยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองของผู้อื่นมีระดับขึ้นอยู่กับสัมพันธ์สังคม เช่น เครือข่ายอาชีพ
2. ผู้ประกอบการเรืออาจมีทัศนคติที่เปิดเผยและอาจฟังความคิดเห็นในทางการเมืองที่แตกต่างกัน หากเห็นว่าส่งผลดีต่อตนเอง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬและ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 143 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากตำรา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเพื่อนำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการวิเคราะห์และสังเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ 1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง 3) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง 4) ด้านการสนับสนุนทางการเมือง และ 5) ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองซึ่งมีหลักเกณฑ์ / การให้คะแนน ตามมาตรวัดแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือ ขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนสมมติฐาน (Standard Variation) ส่วนสถิติ ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient) สำหรับตัวแปรเชิงปริมาณ (เช่น อายุ รายได้ ระยะเวลาการทำงาน ระดับการศึกษา) และการสร้างตัวแปรสมมูล (Dummy Variables) สำหรับตัวแปรจัดกลุ่ม (เพศและชั้นยศ) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามข้อค้นพบ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ สรุปผลการวิจัยและนำข้อเสนอผลการวิจัยข้อมูลตามรายละเอียดในแต่ละส่วนต่อไปนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 91.61 ที่เหลือเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 8.39 มีอายุระหว่าง 46–55 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.47 รองลงมาคือ อายุ 36–45 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.08 อายุ 55 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.08 ที่เหลืออายุระหว่าง 26–35 ปี และ 18 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.69 และร้อยละ 10.49 ตามลำดับ จบระดับการศึกษา อนุปริญญา / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 33.57 รองลงมา คือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.17 และจบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.98 สถานภาพทางสังคม ส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 62.24 รองลงมา คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 25.17 และผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 12.59 โดยที่มารายได้ต่อเดือน อยู่ระหว่าง 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.68 รองลงมาคือ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.97 รายได้ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.88 รายได้ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.18 และรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท เท่ากับรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.29 ตามลำดับ ส่วนประเภทของเรือ คือ สำราญและกีฬา (เจ๊ตสกี) คิดเป็นร้อยละ 38.46 ลองลงมาคือ สำราญและกีฬา (สกู๊ตเตอร์) คิดเป็นร้อยละ 32.17 และบรรทุกคนโดยสาร(เพลาใบจักรยาน) คิดเป็นร้อยละ 29.37 ตามลำดับ

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

5.1.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ รายด้านและโดยรวม พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (= 3.91 ,S.D.=0.49) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง (= 3.96 ,S.D.= 0.48) รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง (= 3.93 ,S.D.=0.48) ด้าน

การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (= 3.92 ,S.D.=0.58) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (= 3.92 ,S.D.=0.59) และด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง (= 3.83 ,S.D.=0.57) ผู้วิจัยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (= 3.92 ,S.D.=0.58) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผย (= 4.00 ,S.D.=0.62) รองลงมาคือ ประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็น (= 3.99 ,S.D.=0.68) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ (= 3.93 ,S.D.=0.65)ความสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดี (= 3.90 ,S.D.=0.67) และการวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริงได้ (= 3.78 ,S.D.=0.68)

2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (= 3.96 ,S.D.=0.57) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ติดตามข่าวสารทางการเมือง จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆ อยู่เสมอ (= 4.06 ,S.D.=0.62) รองลงมาคือ ติดตามข่าวสารทางการเมืองในท้องถิ่น (= 4.03 ,S.D.=0.7) ข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเมืองของท่าน (= 3.91 ,S.D.=0.68) วิเคราะห์ข่าวสารการเมืองของประชาชนก่อนนำไปบอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับทราบ (= 3.90 ,S.D.=0.71) และข่าวสารทางการเมืองเข้าถึงประชาชน (= 3.88 ,S.D.=0.76)

3) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (= 3.92 ,S.D.=0.59) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญ (= 4.03 ,S.D.=0.72) รองมาคือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (= 3.92,S.D.=0.65) ได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ (= 3.89 ,S.D.=0.64) การออกไปใช้สิทธิออกสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ

(= 3.89 ,S.D.=0.72) และประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล (= 3.85 ,S.D.=0.77)

4) ด้านการสนับสนุนทางการเมือง

ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (= 3.93 ,S.D.=0.48) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง (= 4.02 ,S.D.=0.66) รองลงมาคือ การให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยอยู่เสมอ (= 3.95 ,S.D.=0.51) การให้การสนับสนุนงบประมาณให้กับกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่น (= 3.89 ,S.D.=0.58) การสนับสนุนหรืออุทิศตนให้กับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การช่วยหาเสียง การลงพื้นที่หาเสียงในระดับท้องถิ่น / ในระดับชาติ (= 3.89 ,S.D.=0.58) และการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (= 3.86 ,S.D.=0.61

5) ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง

ระดับการแสดงออกของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก (= 3.83 ,S.D.=0.57) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้การให้ความสำคัญกับทุกอาชีพอย่างเท่าเทียม (= 3.84 ,S.D.=0.74) รองลงมา คือ พื้นฐานของมนุษย์มีความแตกต่าง จึงต้องมีกฎหมายในการจัดระเบียบ (= 3.83 ,S.D.=0.72) การเห็นว่าประชาชนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ (= 3.82 ,S.D.=0.69) การนำหลักการและเหตุผลมาวิจารณ์ทางการเมืองเป็นเรื่องที่ถูกต้อง (= 3.81 ,S.D.=0.72) และการยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่น (= 3.80 ,S.D.=0.66)

5.1.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคมและประเภทของเรือกับระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสารในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Correlation) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ ระดับการศึกษา ($r = 0.231$, $p = 0.006$) และ ประเภทเรือ (เฉพาะด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง) ($r = 0.201$, $p = 0.040$) แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงขึ้น หรือผู้ที่ประกอบกิจการเรือประเภทต่างกัน อาจมีแนวโน้มในการแสดงออกหรือยอมรับความ

คิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในขณะที่ตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ เพศ (r = 0.071, p = 0.379) อายุ (r = 0.073, p = 0.365) รายได้ (r = 0.142, p = 0.091) สถานภาพทางสังคม (r = 0.178, p = 0.051) และประเภทเรือโดยรวม (r = 0.152, p = 0.083) ล้วนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.4 ข้อเสนอแนะการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

ข้อเสนอแนะการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ 1) ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เพราะการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ 2) ประชาชนควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครแต่ละคนและสนับสนุนผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม และมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน 3) การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การปราศรัย หรือการสนับสนุนผู้สมัครผ่านทางโซเชี่ยวมีเดีย เป็นช่องทางหนึ่งในการแสดงออกทางการเมือง 4) ควรยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกันเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดที่ทำให้เกิดความรุนแรงและไม่สร้างสรรค์ในการแสดงออกทางการเมือง 5) การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างรอบด้านและไม่ควรเชื่อข้อมูลข่าวสารที่น่าสงสัย 6) การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนทางการเมือง และสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และ 7) การสร้างเครือข่ายหรือกลุ่มที่ให้ข้อมูลและสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5.2. อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสมติฐาน โดยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

จากผลการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ รายด้านและโดยรวม พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมาก (= 3.91 ,S.D.=0.49) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง (= 3.96 ,S.D.= 0.48) รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนทางการเมือง (= 3.93 ,S.D.=0.48) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (= 3.92 ,S.D.=0.58) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (= 3.92 ,S.D.=0.59) และด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง

(= 3.83 ,S.D.=0.57) ซึ่งทำให้พบว่าการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ยังไม่ได้อยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งอาจแปรผลได้ว่าการที่ผู้ประกอบการเรือโดยสารอาจจะยังไม่มีส่วนร่วมให้เห็นมากที่สุดนั้น อาจจะก่อให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคในการร่วมกันแสดงออกทางการเมือง ในการร่วมจัดกลุ่มชาวเรือและพัฒนาท่าเรือ รวมถึงการจัดการด้านการท่องเที่ยวทางเรือของอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับต่าง ๆ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยพรรคการเมืองหาเสียง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเดินขบวนหรือการแสดงออกซึ่งการคัดค้านรัฐบาล การเลือกพรรคการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุด การเลือกอุดมการณ์ทางการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุด รวมไปถึงพฤษติกรรมของผู้นำการเมืองเป็นต้น พฤติกรรมทางการเมืองที่มีลักษระเด่น คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของวัลลภ วิบูลย์กูล (2544) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมือง คือ การแสดงออกหรือไม่แสดงออกซึ่งการกระทำของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มต่อระบบการเมืองที่ดำรงอยู่ที่เกี่ยวกับเรื่องของอำนาจ ผลประโยชน์ และการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติรัตน์ ทองเนื้อห้าและคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมประชาชนในจังหวัดภูเก็ตมีพฤติกรรมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง

5.2.2 การอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

จากผลการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคมและประเภทของเรือ กับระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสารในอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Correlation) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ ระดับการศึกษา ($r = 0.231$, $p = 0.006$) และประเภทเรือ (เฉพาะด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง) ($r = 0.201$, $p = 0.040$) แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงขึ้น หรือผู้ที่ประกอบกิจการเรือประเภทต่างกัน อาจมีแนวโน้มในการแสดงออกหรือยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในขณะที่ตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ เพศ ($r = 0.071$, $p = 0.379$) อายุ ($r = 0.073$, $p = 0.365$) รายได้ ($r = 0.142$, $p = 0.091$) สถานภาพทางสังคม ($r = 0.178$, $p = 0.051$) และประเภทเรือโดยรวม ($r = 0.152$, $p = 0.083$) ล้วนไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของเมอร์ริมและกอสแนล (Merriam & Gosnell, 1924, pp. 132-135 อ้างถึงใน กมล ทองธรรมชาติ, 2540) ศึกษาถึงอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา

อาชีพ รายได้และเพศ ที่มีต่อคะแนนเสียงเลือกตั้งผลการศึกษาพบว่ากลุ่มที่มีฐานะ ทางสังคมและเศรษฐกิจ มีความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมทางการเมืองคล้ายคลึงกัน และสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของกอบชัย ทวีสุขเสถียร (2545) อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไว้ 2 ปัจจัย คือ

1.ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1) ระดับการศึกษามีอิทธิพลมากต่อการแสดงออก เนื่องจากการศึกษาทำ ให้บุคคลนั้นมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้นบุคคลที่มีความรู้มากมักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

2) ความเชื่อของบุคคลมีอิทธิพลต่อการแสดงออก เนื่องจากบุคคลยอมรับข้อมูลหนึ่งที่อาจจะเกิดจากสติปัญญา เหตุผลหรือความศรัทธา ส่งผลให้เกิดการยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป อาทิ ความเชื่อในการนับถือศาสนา

3) สถานภาพทางสังคม เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (ascribed) กล่าวคือ การเกิดมาพร้อมกับข้อกำหนดจากผู้อื่นในสังคม อาทิ เพศสภาพ อัตลักษณ์ทางเพศ ในขณะที่สิ่งที่หามาได้ภายหลัง (achieved) เป็นลักษณะที่บุคคลประสบความสำเร็จ อาทิ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพทางสังคมระดับน้อยไปจนถึงมากจึงมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของบุคคล กล่าวคือ สังคมมักคำนึงเฉพาะปัจจัยที่ติดตัวมาแต่กำเนิดในการตัดสินสถานภาพทางสังคมของบุคคล ดังนั้นจึงทำให้เกิดความเสมอภาคทางความคิดในสังคมน้อยตามไปด้วย

4) ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในหน้าที่หรือความรับผิดชอบ ซึ่งจะส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่

1) การอบรมของครอบครัวมีอิทธิพลอย่างมากต่อการความคิดเห็นของบุคคล กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการอบรมสั่งสอนตั้งแต่เด็กจากบิดามารดา พี่น้อง และญาติทั้ง ทางตรงและทางอ้อม เพื่อเรียนรู้และรับระเบียบวิธี กฎเกณฑ์ ค่านิยมต่าง ๆ ทางสังคม ส่งผลต่อ พฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กแตกต่างกันตามการอบรมของแต่ละครอบครัว

2) กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อบุคคลอย่างมาก เมื่อบุคคลอยู่ใน กลุ่มใดหรือสังคมใดมักต้องยอมรับหรือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น จนกระทั่ง มีความเห็นคล้อยตามไปกับกลุ่มและสังคมนั้นด้วย

3) สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์วิทยุ โทรทัศน์ มีอิทธิพลอย่างมากต่อการ เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล เนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถโน้มน้าวให้บุคคลมีความคิดเห็นได้ทั้ง ด้านบวกและด้านลบ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ว่าที่ร้อยตรี เกียรติศักดิ์ หวันหยี (2567) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน กรณีศึกษา เยาวชนอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงาและ 3) เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้เกิด พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอเมืองพังงา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน กรณีศึกษา เยาวชนในอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา พบว่า เยาวชนมีรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ 2) ปัจจัยการกล่อมเกลาทางการเมืองของเยาวชน ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ความสนใจทางการเมืองการปกครองของครอบครัวความรู้ทางการเมืองการปกครองของประเทศไทย มีผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานและ 3) ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย ได้แก่ ในการส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ภาครัฐ สถานศึกษา รวมถึงสถาบันครอบครัว จำเป็นต้องส่งเสริมให้เยาวชน กล้าที่จะมีส่วนร่วมกับประเด็นทางสังคมหรือประเด็นทางการเมือง เพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่ สร้างสรรค์เปิดโอกาสให้เยาวชนมีอิสระ กล้าคิด กล้าแสดงออกในประเด็นต่าง ๆ ที่เยาวชนมีส่วน เกี่ยวข้อง และมีการปลูกฝังในทุกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.2.3 แนวทางการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

จากผลการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง เพราะการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงออกทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ประชาชนควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครแต่ละคนและสนับสนุนผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การร่วมฟังการปราศรัยหรือการสนับสนุนผู้สมัครผ่านทางโซเชียลมีเดียเป็นช่องทางหนึ่งในการแสดงออกทางการเมือง ควรยอมรับและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกันเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดที่ทำให้เกิดความรุนแรงและไม่สร้างสรรค์ในการแสดงออกทางการเมือง การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างรอบด้านและไม่ควรเชื่อข้อมูลข่าวสารที่น่าสงสัย การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนทางการเมืองและสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และการสร้างเครือข่ายหรือกลุ่มที่ให้ข้อมูลและสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับต่างๆ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยพรรคการเมืองหาเสียง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเดินขบวนหรือการแสดงออกซึ่งการคัดค้านรัฐบาล การเลือกพรรคการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุด การเลือกอุดมการณ์ทางการเมืองที่เห็นว่าดีที่สุดรวมไปถึงพฤติกรรมของผู้นำการเมืองเป็นต้น พฤติกรรมทางการเมืองที่มีลักษณะเด่น คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของปัทมาภรณ์ จันทรคณา (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลและ/หรือกลุ่มบุคคลที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม เช่น พฤติกรรมของคณะรัฐมนตรี พฤติกรรมของสมาชิกสภา (แทนราษฎร พฤติกรรมการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทางการเมือง พฤติกรรมของสมาชิกพรรคการเมือง พฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์และพฤติกรรมของกลุ่มกดดันต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา ปราณีต (2565) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมือง 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\overline{X}$ = 3.76) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.03) ด้านการสังเกตการณ์ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99) และด้านการเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.27) ตามลำดับ 2) ปัจจัยด้านการเลือกตั้ง (X1), ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง (X2) ด้านการกล่อมเกลาทางการเมือง (X3) ด้าน การเลือกตั้ง (X4) และด้านพฤติกรรมทางการเมืองตามหลักพุทธธรรม ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย (Y) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.002 ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัย สามารถอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัด นนทบุรี (Y) ได้ร้อยละ 97.0 โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β 4, β 3, β 5, β 1, β 2) เท่ากับ 0.652, 0.479, 0.413, 0.313 และ 0.309 ตามลำดับ และ 3) แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรีโดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการสื่อสารทางการเมือง เพิ่มการเรียนรู้สร้างบทบาททางการเมืองแก่ประชาชน

5.3. ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบการวิจัย การอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผู้ประกอบเรือโดยสารควรแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผย หรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็นได้มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ ความสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดีและการวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริงได้

2. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ผู้ประกอบเรือโดยสารควรติดตามข่าวสารทางการเมือง จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่น ๆ อยู่เสมอและรวมทั้งติดตามข่าวสารทางการเมืองในท้องถิ่น รวมทั้งข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเมือง วิเคราะห์ข่าวสารการเมืองของประชาชนก่อนนำไปบอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับทราบ และข่าวสารทางการเมืองเข้าถึงประชาชน

3. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้ประกอบเรือโดยสารควรมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ การออกไปใช้สิทธิออกสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ ทุกครั้งมีการจัดการเลือกตั้งและประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล

4. ด้านการสนับสนุนทางการเมือง ผู้ประกอบเรือโดยสารควรร่วมบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง การให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยอยู่เสมอ การให้การสนับสนุนงบประมาณให้กับกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่น การสนับสนุนหรืออุทิศตนให้กับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การช่วยหาเสียง การลงพื้นที่หาเสียงในระดับท้องถิ่น / ในระดับชาติ และการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

5. ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ผู้ประกอบเรือโดยสารควรการให้ความสำคัญกับทุกอาชีพอย่างเท่าเทียม พื้นฐานของมนุษย์มีความแตกต่างจึงต้องมีกฎหมายในการจัดระเบียบ การเห็นว่าประชาชนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ การนำหลักการและเหตุผลมาวิจารณ์ทางการเมืองเป็นเรื่องที่ถูกต้องและการยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่น

6. ข้อเสนอแนะทั่วไป ประชาชนควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครแต่ละคนและสนับสนุนผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตจังหวัดหนองคาย
2. ควรศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดของคาย
3. ควรศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตจังหวัดหนองคาย

บรรณานุกรม

กรรณิกา ชมดี. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กมล ทองธรรมชาติ. (2540). การเลือกตั้งพรรคการเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาล. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิจัยคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กอบชัย ทวีสุขเสถียร. (2545). ความคิดเห็นของข้าราชการสำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อการปรับเปลี่ยนโครงสร้างกรมป่าไม้ตามนโยบายปฏิรูประบบราชการของรัฐ (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เกียรติศักดิ์ หวันหยี. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน: กรณีศึกษาเยาวชนอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา.

โคทม อารียา. (2558). การปรองดองในสังคมประชาธิปไตยไทย: ดุลอำนาจในการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

จิตติพันธุ์ แก้ววงศ์, & ศุภศักดิ์ พันธุ์สวัสดิ์. (2565). การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและบทบาทชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 12(2), 55–72.

ฐิติรัตน์ ทองเนื้อห้า, & พรรณวดี ขำจริง. (2564). การศึกษาพฤติกรรมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดภูเก็ต. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 11 ปีการศึกษา 2563 หัวข้อ Community-led Social Innovation in the Era of Global Changes amidst Covid-19 Crisis (19 กุมภาพันธ์ 2564). วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.

ณรงค์ สินสวัสดิ์. (2539). การเมืองไทย: การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: วัชรินทร์การพิมพ์.

ณัฐกาญจน์ เข็มนาค. (2563). พฤติกรรมทางการเมืองในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ... ในตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วี.อินเตอร์ พริ้นท์.

บุณฑริกา เจี่ยงเพ็ชร. (2543). พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่ออินเตอร์เน็ตและทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อความรู้ ทัศนคติ และกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ของกลุ่มผู้ใช้อินเตอร์เน็ตในกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประเวศ วะสี. (2554). รัฐธรรมนูญกับสังคมไทย. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2541). การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับความเป็นประชาธิปไตยทางตรง. วารสารกฎหมายปกครอง, สิงหาคม 2541.

พระครูนิภาสธรรมาธิมุต (อาพร ปริมุตฺโต). (2553). การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวตามหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูภาวนาโสภิต (บุญรัตน์ เมืองวงศ์). (2553). การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านนา. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2547). ธรรมนูญชีวิต. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2552). *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาฉัตรชัย อภิชโย (ส่งเสริม). (2566). พฤติกรรมทางการเมืองท้องถิ่นตามหลักศีล 5 ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี.

พระมหาณัฏฐพจน์ ขนฺติธโร. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในอำเภอละแม จังหวัดชุมพร.

พิกุล มีมานะ. (2560). รูปแบบพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 4(2), 135–149.

พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์, และคณะ. (2527). จิตวิทยาทั่วไป. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไพสิฐ พาณิชย์กุล. (2552). การเมืองภาคประชาชน ความเป็นธรรมทางสังคม กับความเป็นธรรมทางกฎหมาย. สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=15999&filename=visit

ภาวิณี โพธิ์มั่น. (2543). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มนัส นพรัตน์. (2541). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณี.

เมธาวี อุดมธรรมานุภาพ, รัตนา ประเสร็จสม, & เรียม ศรีทอง. (2544). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ยุงยุทธ พงษ์ศิริ. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปทุมธานี.

ยุทธนา ประณีต. (2565). พฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรี. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(3), 1–15.

รสลิน ศิริยะพันธุ์, และคณะ. (2562). พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางกับพัฒนาการทางการเมืองไทย: ศึกษากรณีภาคเหนือ (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รัชฎาพร เอี่ยมอำไพ, และคณะ. (2564). รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งทั่วไป. วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 22(2), 1–20.

รุจินทรา สงวนพงษ์. (2543). ความสนใจทางการเมืองกับการรับรู้ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในกรุงเทพมหานครต่อบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ฤกษ์ชัย คุณูปการ, และคณะ. (2545). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. พิษณุโลก: สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.

วัลลภ วิบูลย์กูล. (2544). การรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมทางการเมืองของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิจิตร เกิดน้อย. (2563). พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศรัณยุ หมั้นทรัพย์. (2557). เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก: "การเมืองภาคประชาชน" ในสังคมไทย (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สนุก สิงห์มาตร. (2559). รูปแบบการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. (2546). การเมืองภาคประชาชน: พลวัตและการประเมิน. ใน ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (บ.ก.), 5 ปีของการปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: ไฟน์เน็กซ์.

สมสุดา ผู้พัฒน์, & จุพารัตน์ วัฒนะ. (2556). บทบาทสตรีกับพื้นที่ทางการเมือง. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สุจิต บุญบงการ. (2537). การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจิต บุญบงการ. (2558). แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการทางการเมืองไทย. ใน ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย (หน่วยที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุเมธ แสงนิ่มนวล. (2546). *ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ส.เจริญ การพิมพ์.

สุนทร ณ รังษี. (2548). *การเมืองไทยกับพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสกสรร ประเสริฐกุล. (2547). มนุษย์ในความคิดของเสกสรรค์ ประเสริฐกุล (เรียบเรียงโดย ลือชา กิจบำรุง). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560: เจตนารมณ์และการตีความ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

อำนาจ อาจหาญ. (2564). การแสดงออกทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ของพลเมืองยุคใหม่. วารสารสันติสุขปริทรรศน์, 2(2), 27–42.

Almond, G. A., & Verba, S. (1963). The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations. Princeton University Press.

Dalton, R. J. (2008). Citizen politics: Public opinion and political parties in advanced industrial democracies (5th ed.). CQ Press.

Dahl, R. A. (1998). On democracy. Yale University Press.

Delli Carpini, M. X., & Keeter, M. (1996). What Americans know about politics and why it matters. Yale University Press.

Downs, A. (1957). An economic theory of democracy. Harper & Row.

Easton, D. (1965). A systems analysis of political life. Wiley.

Easton, D. (1975). A re-assessment of the concept of political support. British Journal of Political Science, 5(4), 435–457.

Eveland, W. P., Jr. (2004). A “mix of attributes” approach to the study of media effects. Political Communication, 21(2), 177–196.

Gibson, J. L. (2006). Enigmas of intolerance: Fifty years after Stouffer’s Communism, conformity, and civil liberties. Perspectives on Politics, 4(1), 21–34.

Habermas, J. (1989). The structural transformation of the public sphere: An inquiry into a category of bourgeois society. MIT Press.

Inglehart, R. (1997). Modernization and postmodernization: Cultural, economic, and political change in 43 societies. Princeton University Press.

McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. Public Opinion Quarterly, 36(2), 176–187.

Milbrath, L. W., & Goel, M. L. (1977). Political participation: How and why do people get involved in politics? Rand McNally.

Mutz, D. C. (2006). Hearing the other side: Deliberative versus participatory democracy. Cambridge University Press.

Norris, P. (1999). Critical citizens: Global support for democratic governance. Oxford University Press.

Norris, P. (2000). A virtuous circle: Political communications in postindustrial societies. Cambridge University Press.

Pateman, C. (1970). Participation and democratic theory. Cambridge University Press.

Prior, M. (2007). Post-broadcast democracy: How media choice increases inequality in political involvement and polarizes elections. Cambridge University Press.

Putnam, R. D. (1993). Making democracy work: Civic traditions in modern Italy. Princeton University Press.

Rawls, J. (1993). Political liberalism. Columbia University Press.

Rosenstone, S. J., & Hansen, J. M. (1993). Mobilization, participation, and democracy in America. Macmillan.

Sullivan, J. L., Piereson, J., & Marcus, G. E. (1982). Political tolerance and American democracy. University of Chicago Press.

Sunstein, C. R. (2001). Republic.com. Princeton University Press.

Teorell, J., Torcal, M., & Montero, J. R. (2007). Political participation: Mapping the terrain. In J. W. van Deth, J. R. Montero, & A. Westholm (Eds.), Citizenship and involvement in European democracies: A comparative analysis (pp. 334–357). Routledge.

Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). Voice and equality: Civic voluntarism in American politics. Harvard University Press.

Zaller, J. (1992). The nature and origins of mass opinion. Cambridge University Press.

This is Mendeley biography

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๒๙๐

๒๘ เมษายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวภาวิณี แสงนาก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง " วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในองค์การบริการส่วนตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย" โดยมี รศ.ดร.สุขพัฒน์ อนันท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ตรงตามเกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระสุทธิวชิรเมธี, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน
บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖
นางสาวภาวิณี แสงนาก ผู้วิจัย โทร. ๐๖๒-๑๔๑๒๙๕๘

- รับทราบ
- ได้ตรวจ/ลงชื่อเรียบร้อยแล้ว
ขอบคุณครับ/ค่ะ

อ.พ.ล. ๒๙ มิ.ย. ๖๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อว ๗๙๑๘ /ว ๑๑๑ **วันที่** ๒๘ เมษายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร.วรเชษฐ์ โทอื้น

ด้วย นางสาวภาวิณี แสงนาค นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง "วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย" โดยมี รศ.ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระสุทธิวชิรเมธี, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

นมัสการ รองอธิการบดี มจร ศรีล้านช้าง
- รับทราบ
- ตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญ
(ผศ.ดร.วรเชษฐ์ โทอื้น)
๒๙ เม.ย. ๖๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๒๙๐

๒๘ เมษายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร.ศตวรรษ สงกาผัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวภาวิณี แสงนาก นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง "วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย" โดยมี รศ.ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระสุทธิวชิรเมธี, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ยินดีเป็นผู้ตรวจเครื่องมือ
ผ.ศ ศิตยากร สงกาผัน
๒๖ เม.ย. 2568

ผู้ประสาน
บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖
นางสาวภาวิณี แสงนาก ผู้วิจัย โทร. ๐๖๒-๑๔๑๒๙๕๘

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการสนับสนุนทางการเมืองและด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองซึ่งมีหลักเกณฑ์ / การให้คะแนน ตามมาตรวัดแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

5 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนวทางของประชาชนในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

2. ในการตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ตอนนี้ ขอได้โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกข้อตามความเป็นจริง

3. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้เป็นข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยเท่านั้น และจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านและขอขอบคุณท่านที่ได้อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย **√** ลงใน ( ) ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง ( ) 3. เพศทางเลือก

2. อายุ ( ) 1. 18-25 ปี ( ) 2. 26-35 ปี ( ) 3. 36-45 ปี

( ) 4. 46-55 ปี ( ) 5. 55 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

( ) 1. ประถมศึกษา ( ) 2. มัธยมศึกษา ( ) 3. อนุปริญญา / ปวส.

( ) 4. ปริญญาตรี ( ) 5. ปริญญาโท ( ) 6. สูงกว่าปริญญาโท

4. สถานภาพทางสังคม

( ) 1. ประชาชนทั่วไป ( ) 2. กำนัน ( ) 3. ผู้ใหญ่บ้าน

( ) 4. อสม. ( ) 5. สอบต. ( ) 6. ผู้ช่วยกำนัน / ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

5. รายได้ต่อเดือน

( ) 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท ( ) 2. 10,001-20,000 บาท ( ) 3. 20,001-30,000 บาท ( ) 4. 30,001-40,000 บาท ( ) 5. 40,001-50,000 บาท ( ) 6. มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป

6. ประเภทเรือ

( ) 1. บรรทุกคนโดยสาร(เพลาใบจักรยาว) ( ) 2. สำราญและกีฬา(เจ๊ตสกี)

( ) 3. สำราญและกีฬา(สกู๊ตเตอร์) ( ) 4. อื่นๆ

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางการเมือง

คำชี้แจง ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

พฤติกรรมทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 1. ท่านคิดว่าท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ในระดับใด					
2. ท่านคิดว่าตนเองสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดีในระดับใด					
3. ท่านคิดว่าการวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริงได้ในระดับใด					
4. ท่านคิดว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผยได้ในระดับใด					
5. ท่านคิดว่าประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็นในระดับใด					
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง 6. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมือง จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆอยู่เสมอ					
7. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองในท้องถิ่นของท่านในระดับใด					
8. ท่านคิดว่าข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเมืองของท่านระดับใด					
9. ท่านคิดว่าข่าวสารทางการเมืองเข้าถึงประชาชนในระดับใด					
10. ท่านคิดว่าการวิเคราะห์ข่าวสารการเมืองของประชาชนก่อนนำไปบอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับทราบในระดับใด					
ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง					
11. ท่านได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ ในระดับใด					
12. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระดับใด					

13. ท่านไปใช้สิทธิออกสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ ในระดับใด					
พฤติกรรมทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ต่อ)					
14. ท่านคิดว่าประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลระดับใด					
15. ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญในระดับใด					
ด้านการสนับสนุนทางการเมือง					
16. ท่านบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในระดับใด					
17. ท่านสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในระดับใด					
18. ท่านให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยอยู่เสมอในระดับใด					
19. ท่านให้การสนับสนุนงบประมาณให้กับกิจกรรมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในระดับใด					
20. ท่านสนับสนุนหรืออุทิศตนให้กับกิจกรรมทางการเมือง เช่น การช่วยหาเสียง การลงพื้นที่หาเสียงในระดับท้องถิ่น / ในระดับชาติ					
ด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง					
21. ท่านยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่นได้ในระดับใด					
22. ท่านให้ความสำคัญกับทุกอาชีพอย่างเท่าเทียมในระดับใด					
23. ท่านเห็นว่าประชาชนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ในระดับใด					
24. ท่านคิดว่าการนำหลักการและเหตุผลมาวิจารณ์ทางการเมืองเป็นเรื่องที่ถูกต้อง					
25. ท่านคิดว่าพื้นฐานของมนุษย์มีความแตกต่าง จึงต้องมีกฎหมายในการจัดระเบียบ					

ตอนที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ อย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ
นายจิรัฏฐ์ ธูปหอม
นักศึกษารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๓๑๔

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้ประกอบอการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายจิรัฏฐ์ ธูปหอม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง "พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ" โดยมี ดร.วีรนุช พรมจักร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ นายจิรัฏฐ์ ธูปหอม นำแบบสอบถามเพื่องานวิจัยไปเก็บข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยซึ่งนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบรูณ์แบบในรูปเล่มสารนิพนธ์ต่อไป มีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขออนุโมทนาบุญขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิวชิรเมธี, ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน
บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖
นายจิรัฏฐ์ ธูปหอม ผู้วิจัย โทร. ๐๙๔-๙๖๙๙๖๙๔

ภาคผนวก ง
ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างวัตถุประสงค์ พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

ข้อคำถาม (ข้อที่)	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	แปลผล
1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
3	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
4	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
5	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
6	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
7	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
8	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
21	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
รวม				**0.85**	ใช้ได้

จากสูตร $$I.O.C = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ I.O.C. คือ ดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Consistency)

$\sum R$ คือ ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จากตาราง พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับแบบทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน จากแบบทดสอบ 30 ข้อ ผลที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 โดยได้ค่า เท่า 0.85 ใช้ได้

การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

โดยการหาค่าความสอดคล้องภายใน วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) พฤติกรรมทางการเมืองของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0.980	30

ภาคผนวก จ
ภาพประกอบการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

ภาพประกอบการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

ภาพประกอบการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

ประวัติผู้เขียนสารนิพนธ์

ชื่อ	นายจิรัฏฐ์ ธูปหอม
วัน เดือน ปี เกิด	8 มกราคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2539 มัธยมศึกษา โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2544 ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา คณะวิศวกรรมเครื่องกล เรือ ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า จังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2568 ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
ที่อยู่ปัจจุบัน	64/2 ถนนเลย-เชียงคาน ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42000
ผลงานตีพิมพ์	Click or tap here to enter text.
รางวัลที่ได้รับ	Click or tap here to enter text.